

— «Porumbița va ști drumul spre a se întoarce la stăpânul său» — zise Zorica. Ea mă va călăuzi.»

— «Ești nebună fata mea? Chiar de-l găsești, cum crezi că ai să-l ajuți? Nu are armată, nu are proviziuni, n'are arme! Va cădea în mâinile crudului sultan, care-i va tăia capul.»

— El e stăpânul nostru, zise Zoica. Se vor găsi oameni aci, gata de a se bate pentru adevăratul Domn. Trebuie să mă duc mamă! Stiu că-s ursorită să-l ajut.

Și plecă pentru a căuta pe fiul împăratului. Legă porumbița de picior cu o sfoară subțire; iar celălalt capăt îl legă de brațul său stâng. Sfoara eră așa de lungă, încât porumbița putea sbură destul de sus, spre a vedea ce drum să apuce.

Apoi Zoica zice porumbiței: «Zboară, porumbiță, întoarcete la stăpânul tău, care te așteaptă!»

Ea făcând mai multe înconjururi largi, văzû drumul și se îndreptă într'acolo. Eră într'adevăr o oboseală pentru Zoica să urmărească pe jos porumbița.

Putea negreșit s'o oprească cu sfoara de a nu sbură așa de repede, dar trebuia să meargă drept, drept, peste tufișuri, peste mlaștini, peste pământuri, acoperite cu spini și mărăcini. Cu toate acestea nu se obosea, pentrucă auzia mereu într'însa glasul, care-i zicea să meargă înainte.

După ce umblase mai multe zile, sosî într'o seară, pe coasta marelui lac San-Seng.

Văzând limpedea față a apei, porumbița dete un țipăt de bucurie și Zoica înțelese, că s'a apropiat de cel după care umblase atâta. Dar când porumbița voi să sboare până la stânca, se văzû trasă de picior până aproape de pământ. Atunci se așeză pe umărul fetei.

— Va fi mai bine să așteptăm până mâne, scuîpa mea, zise Zoica. Mâne vom trece lacul, pentru a ajunge la stăpânul tău iubit.

(Va urma)

FLORIAN D. STĂNCULESCU.

JOCURI DE SOCIETATE.

Zilele de toamnă au sosit! Prietenii și prietenele, adunați sărbătorile în câte-o familie bună, după ce au terminat de convorbit, își propun câte un joc. Printre cele mai frumoase jocuri sunt și următoarele, cari de altfel sunt foarte distractive:

1) *Proverbele*. La acest joc trebuie să fie cel mult 11 jucători și cel puțin 4. Prin tragere la sorț se alege unul dintre jucători, care trebuie

să părăsească camera. Restul jucătorilor, cari au rămas în cameră, își propune un proverb, de preferat acela care e compus din atâtea cuvinte câți jucători sunt. Să luăm un exemplu: Sunt jucători: A, B, C, D, E. Prin tragere la șorț, se hotărăște ca jucătorul A să părăsească camera; ceilalți își propun un proverb compus din 4 cuvinte, de exemplu: Pisica blândă sgârie rău. Fiecare, din cei 4 jucători rămași în cameră, își alege câte un cuvânt. Jucătorul B își alege cuvântul *Pisica*; C își alege cuvântul *sgârie*, D își alege cuvântul *blândă* și E își alege cuvântul *rău*. După ce s'a făcut alegerea, se chiamă înăuntru jucătorul A. Acesta trebuie să pue la fiecare din cei 4 jucători câte o întrebare, la care ei vor răspunde în așa fel, ca să se cuprindă în răspuns și cuvântul ales. De exemplu:

— A: «Dragă B, de ce stai atât de trist?»

— B: «Pentru că a murit astăzi *pisica* noastră».

Apoi, adresându-se lui D.

— A: «Dar tu D, ce cântai astăzi așa de frumos?»

— D: «Cântam cântecul acela, ce l'am auzit de la un cioban:

Vai sărmană, oaie, blândă,
Cum se țin lupii la pândă..

După aceea se adresează la al treilea jucător, C.

— A: «Dar unde alergai, tu, așa de grăbit azi de dimineață?»

C: «Fugeam să-l scap pe fratele meu, din mâinile lui Gheorghe, care din joacă, a ajuns la ceartă și pe urmă a început să-l *sgârie* cu unghiile.»

În sfârșit, îl întreabă și pe E:

A: «De ce l'a pedepsit eri profesorul pe Niculiță?»

E: «Pentru-că învață *rău* și e obraznic.

După ce toți jucătorii au răspuns, A se gândește, și-și formează din propozițiunile de mai sus un proverb. Dacă l'a ghicit, atunci ultimul jucător trece în locul său. Se poate întâmpla ca să ghicească proverbul chiar de la al II sau al III jucător, și în acest caz jucătorul la care s'a ghicit, trece în locul lui A.

2) *Telefonul*. La acest joc se cere ca să fie cel mult 15 jucători și cel puțin 4. Toți se așază unul lângă altul pe scaune. Jucătorul dela capăt, suflă un cuvânt la urechea vecinului, acesta îi spune așa cum l'a înțeles la urechea vecinului său, cel de-al treilea la vecinul său, și așa mai departe. Cel din urmă jucător spune cuvântul tare, așa precum l'a înțeles dela vecinul său. De multe ori es cuvinte cu totul hazlii, comice, măcar că primul cuvânt e destul de serios.

3) *Sinonimele*. Acest joc se poate juca chiar numai cu 4 persoane. Una din acestea, prin tragere la șorț, părăsește camera, iar restul își

propune un cuvânt sinonim, adică dintre acelea, cari au două sau mai multe înțelesuri, ca: broasca, (animal și lacăt), șiret, luna, capra, maiu, dulap, pat (dela pușcă, și cel de dormit), și multe altele. De exemplu se propune cuvântul *broască*, mai apoi persoana care a eșit afară, este chemată înăuntru, și adresându-se către prima persoană, o întrebă:

- «Lucrul d-tale unde se află?
 - «Și pe pământ, și în apă».
 - «Ce culoare are?»
 - «Și verde, și neagră»
 - «E ființă sau lucru?»
 - «Ființă»
 - «La ce servește?»
 - «In unele țări, la mâncare». Etc...
- Apoi adresându-se către a II persoană;
- «A d-tale e lucru sau ființă?»
 - «Lucru».
 - «Din ce e făcut?»
 - «Din fier?»
 - «La ce servește?»
 - «La casă» etc...

Urmând cu altfel de întrebări, persoana poate ghici cuvântul ales, iar persoana dela care s'a ghicit trece în locul celeilalte, în timp ce ceilalți, își aleg alt cuvânt sinonim.

LEON A. VASILESCU
Craiova.

TĂLMĂCIRI DE ALOCUȚIUNI LATINEȘTI, ADICĂ SCURTE AGRĂIRI SAU VORBIRI DE PRIN SRIITORII LATINI

Amicus Plato, sed magis amica veritas. = Plato i-mi este prietin, însă mai mare prieten îmi este adevărul. Este un proverb întrebuințat de filosofii vechi elini și care însemnează, că nu este de ajuns ca să întrebuințezi vorbele ce a spus un om mare, cum a fost filosoful Platon, ci acele să fie și potrivite cu adevărul.

Aquila non capit muscas. = Vulturul nu-și pierde timpul prinzând muște, adică un om superior nu se ocupă de nimicuri, ci le disprețuește.

Ars longa, vita brevis. = Arta este mare, viața este scurtă. Mult învață omul și totuși nu poate cunoaște totul ce e în lume.

Asinus asinum fricat. = Un măgar giugiulește (laudă) pe alt măgar — se zice când un om aduce altuia laude peste măsură. O mână spală pe alta.

Audaces fortuna juvat. = Norocul ajută celor îndrăzneți. Curajul învinge toate.

Audiet alteram partem. = Ascultă și partea potrivnică! Pentru ca să poți judeca pe cineva drept, trebuie să ascuți ce spune și prietenul și dușmanul lui.

Aut Caesar, aut nihil. = Sau împărat, sau nimic. Expresiune folosită de oameni ambițioși, care vreau să fie sau cei dintâi, sau să nu știe nimic de ei.

Carpe diem = Folosește fiecare zi, folosește timpul, spune poetul Horațiu, căci viața este scurtă și nu ți-o perde în nimicuri și răutăți.

Cuique suum = Dă fiecăruia ce este al său, nu atinge dreptul nimănui și dă-i cîstea și respectul ce i se cuvine.

PROBLEME

I. «Bună ziua 120 de găște», — zise un om care stă pe malul unei ape. «Dacă am fi de două ori pe atât și jumătate și una, atunci s'ar împlini numărul dat de D-ta,» — zise o găscă mai bătrână.

Câte găște au fost?

ION C. DINU.

II. Un oarecare om are patru pungi. I, II și III-a conțin 1030 Lei; I, II și IV-a conțin 740 Lei; I, III și IV-a conțin 910 Lei; II, III și IV-a conțin 800 Lei,

Câți lei conține fiecare?

Deslegările în N-rul 4.

FILIP POPESCU.

POȘTA

REDACTIEI

Th. Andrei. — *Iași.* Pentru prea frumoasa scrisoare de felicitări la începutul anului al VI-lea, îți mulțumim foarte mult.

Ne bucurăm că ai găsit cea mai mare plăcere în revista «Amicul Tinerimei». Scrisoarea o vom păstra spre amintire.

Filip Popescu. Deslegările au sosit pre târziu.

La Redacția «AMICUL TINERIMEI» se găsesc de vânzare exemplare complete și legate, anii II, III și IV, fiecare cu prețul de Lei 4.

Direcțiunea «AMICULUI TINERIMEI» roagă pe toți iubitorii de buna îndreptare a tineretului nostru, cari doresc a colabora, să ne trimită articole potrivite pentru tinerime, scrise într'o limbă adevărat populară și pe înțelesul tuturor.

Tot ce privește abonamentele, expediția, ele se vor adresa Institutului de arte grafice «MINERVA», București, Bulevardul Academiei No. 3. Ce privește redacția, articole, deslegări, etc. se va adresa D-lui I. MOISIL, București, Șosea: Strada Popovici No. 3.

Tinerilor! Răspândiți revista voastră cât puteți mai mult!

Păstrați numerile spre a le lega la sfârșitul anului!

Toate deslegările să se adreseze D-lui I. MOISIL, SOSEA STRADA POPOVICI No. 3.

Deslegările să se trimită în totdeauna pentru N-rul ce iasă la 15 a lunii până la cel mult la 10 a lunii și pentru numărul ce iasă la 1 a lunii până cel mult la 25 a lunii trecute. Cele sosite în urmă nu se vor mai publica.

Manuscrisele se scriu pe o pagină, lăsând loc gol la dreapta, de vreo două degete.

Manuscrisele se trimit prin poștă nu ca scrisori ci sub bantă scriindu-se pe lângă adresă cuvântul: «MANUSCRIS». Ele coastă în lăuntru țării 5 bani fiecare 50 grame, iar din străinătate 10 bani 50 grame. Dacă, pentru mai multă încredere, vrei să recomanzi manuscrisul, pentru «recomandare» se plătește deosebit 25 bani.

La orice comandă trebuie să se trimeată banii ÎNAINTE, altminterlea nu se trimit exemplarele cerute.

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4
BUCUREȘTI

A apărut :

Biblioteca «Minervei» No. 1

Duduia Margareta

DE

MIHAIL SADOVEANU

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 2

GUVERNATORUL

DE

LEONID ANDREIEW

TRADUSĂ DE

C. Sandu Aldea

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 3

NUVELE

DE

LEONID ANDREIEW

TRADUSE DE

C. Sandu Aldea

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 4

CARMEN

DE

PROSPER MÉRIMÉE

TRADUSĂ DE

RADU BALTAG

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 5

PROZA LITERARĂ

DE

M. EMINESCU

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 6

POEZII POSTUME

DE

T. ROBEANU

(George Popovici)

PREȚUL 30 BANI

De vânzare la toate librăriile

**AMICUL
TINERIMEI**

**REVISTĂ
PENTRU
TINERIMEA
ȘCOLARĂ**

**BUCUREȘTI
INSTITUTUL
GRAFIC
MINERVA**

**DIRECTOR:
I. MOISIL**

The cover features a central illustration of a woman in classical attire, holding an open book. To her right is a bust of a man in a helmet. The entire design is framed by a decorative border of leaves and flowers. The text is arranged in a formal, typographic layout with varying font sizes and styles, including red ink for emphasis.

„MINERVA“ INSTITUT DE ARTE
GRAFICE ȘI EDITURA

B-dul ACADEMIEI 3.—EDGAR-QUINET 4.—BUCUREȘTI

A APARUT :

DIN SATUL NOSTRU

DE

I. IONESCU-BOTENI

PREȚUL : LEI 1.50.

De vânzare la toate librăriile din țară

REVISTA PENTRU TINERIMEA ȘCOLARĂ

***** CULTURA *****
 MORALA, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚA,
 ***** M U N C A *****

APARE DE 2 ORI PE LUNĂ SUB DIRECȚIA
 D-lui I. MOISIL. — București

ABONAMENTUL ANUAL:

În România Lei 5
 Afară de România Coroane 5

DOAMNA OLTEA

MAMA LUI ȘTEFAN-CEL MARE

Eră într-o zi de toamnă, în anul 1449, când sosi la Târgoviște vestea, că Domnul Moldovei, Petru II-lea, a fost omorât și tronul a rămas deocamdată vacant. Nici Domnul, nici boerii munteni n'au fost prea mult impresionați de această veste; ei erau obișnuiți de câtva timp să primească astfel de știri din Moldova, căci acolo de mai bine de cincisprezece ani se dădeau lupte pentru tron, de o cruzime neînchipuită, între numeroșii fii și nepoți ai lui Alexandru cel Bun.

Cu toate aceste știrea venită din Moldova a mișcat foarte adânc pe un tânăr voevod moldovean, ce de mulți ani petrecea la curtea din Târgoviște; el se chemă Bogdan și eră unul din fii mai mici ai lui Alexandru cel Bun.

Bogdan pribegise din Moldova curând după moartea tatălui său. Fire mai nobilă și mai blândă decât frații săi, el nu putea privi luptele și cruzimele lor și-și căută refugiul la curtea munteană, unde fu bine primit. Aci cunoscî o tânără domniță, din neam de boeri olteni, numită Oltea și pe fratele ei Vlaicu, Bogdan luă de soție pe Oltea și din această căsătorie între un voevod moldovean și o domniță olteancă se născu un fiu, pe care-l botezară Ștefan și care aveă să fie mai târziu Ștefan cel Mare.

Cînd auzi de moartea fratelui său Petru II, Bogdan se gîndi că el ar fi acum cel mai în drept să ocupe tronul Moldovei și adunîndu-și o mică armată, trecu în Moldova. Dar în acelaș timp un nepot al său, Alexandrel, care deși încă foarte tînăr, eră susținut de regele polon, intrase în țară și se proclamase Domn. Bogdan însă îi împrăștie ce-tele și le alungă peste graniță.

Atunci toți boerii moldoveni trecură pe partea lui Bogdan, care ales Domn își luă reședința la Roman, unde veniră în curând și Doamna Oltea și tînărul Ștefan.

Dar viața la curtea din Roman nu eră tocmai sigură și liniștită. Domnul și boerii se puteau aștepta în orice moment la un atac din partea Polonilor, sprijinatorii lui Alexandrel, și de aceea numeroase trupe staționau, gata de luptă, în apropierea orașului și tot felul de pregătiri se făceau pentru a preîntîmpina năvala dușmanului.

De sigur că la aceste pregătiri lua o parte activă și tînărul Ștefan, care acum eră destul de mare ca să poarte armele și, dornic de fapte vitejești, abia aștepta ocazia să-și arate curajul și istețimea.

Dar iarna veni fără ca Polonii să se arate și acum se știă că pînă la primăvara viitoare nu va fi război.

Cu toate acestea Doamna Oltea nu încetă de a ține aprins sufletul vitejesc al lui Ștefan și în serile lungi de iarnă, cînd stăteau împreună la gura sobei, îi povestea cu ardoare istorii despre strămoșii săi războinici și viteji. În astfel de

ocazii ea îl povăţuia cum trebuie să se poarte la război şi-i arăta că pentru un adevărat viteaz cea mai mare ruşine este să se lase biruit de duşmani; decât să se întoarcă din luptă cu ruşine, mai bine să moară ca un erou pe câmpul de bătae. Aceste poveţe s'au întipărit adânc în inima lui Ştefan şi mai târziu, când a purtat războaie, şi-a adus totdeauna aminte de ele şi a făcut aşa după cum l-a învăţat mamă-sa.

De altă parte Bogdan a început şi el să-l înveţe cum trebuie să conducă trebile statului şi încă din primăvara anului următor l-a pus să ia parte la cârmuirea ţării.

Cu toate că în primăvara aceasta se aşteptau la un atac din partea lui Alexandrel, armatele polone n'au trecut Nistrul decât tocmai prin Septemvrie şi atunci Bogdan şi Ştefan le-au atacat cu atâta putere în codrii de lângă Crasna, în cât Polonii bătuţi şi strâmtoraţi din toate părţile n'au ştiut cum să treacă mai repede râul îndărăt. În urma acestei victorii, Bogdan şi-a luat reşedinţa în Suceava, vechea capitală a ţării; aci familia domnească eră mai sigură şi mai liniştită.

Dar liniştea şi fericirea n'au durat mult. Un an după victoria din codrii Crasnei, în toamna anului 1451, Bogdan a fost invitat de o rudă a sa la o petrecere în satul Reuseni, de lângă Suceava. Când petrecerea era în toi, deodată apare o ceată de ostaşi străini, cari după ce încunjură casa şi ocupă toate intrările, se aruncă asupra lui Bogdan şi îl omoară. Işi poate oricine închipui câtă groază şi durere au cuprins pe Doamna Oltea şi pe fiul ei Ştefan la auzul acestei uenorociri; ei însă n'au avut vreme măcar să îngroape pe iubitul lor mort, căci au trebuit să părăsească în grabă, ţara, pentru a nu avea aceeaşi soartă. Locul, unde s'au refugiat, a fost tot Muntenia, unde acum eră Domn Vlad Ţepeş.

Şase ani de zile au petrecut aci nefericita Doamnă şi orfanul Ştefan şi 'n acest timp câte lacrimi n'au vărsat şi

câte planuri de răzbunare n'au făcut împreună ! Căci omorătorul lui Bogdan nu era altul decât un frate al său, Petru Aron, și motivul omorului, ambiția de a ocupa tronul Moldovei. Însă suferințele pe cari le-au îndurat cei doi pribegi au făcut ca inimele lor de mamă și fiu, să se apropie și mai mult una de alta, gândurile lor să se confunde și iubirea mamei văduve către fiul orfan și a acestuia către mama sa să devină și mai mare.

În sfârșit după șase ani de pribegie dureroasă, Ștefan, care acum era bărbat în toată puterea firii, crezând că a sosit momentul să răzbune moartea tatălui său, mai ales că și boerii moldoveni se arătaseră cu totul nemulțumiți de Petru Aron.

Deci, ca și Bogdan odinioară, își adună o ceată de voinici, trece cu ei în Moldova, bate în două întâlniri armatele lui Petru și-l alungă pe acesta din țară, iar el se duce la Suceava, unde este recunoscut de boeri și de țărani ca Domn. Se înțelege că Doamna Oltea a urmat îndată pe fiul său în vechea lor reședință și împreună cu ea a venit și fratele ei, Vlaicu, pe care Ștefan l-a făcut pârcaľab de Hotin.

De acum bătrâna Doamnă, care îndurase atâtea nenorociri, putea fi mulțumită și fericită. Mai ales că fiul său s'a dovedit dela început a fi nu numai un viteaz luptător, ci și un domn plin de demnitate, care dela început a știut să se impună puternicilor vecini, regii Poloniei și Ungariei, obligându-i să nu primească pe fugarul Petru Aron în ținuturile lor dela granița Moldovei.

Doamna Oltea a mai putut fi de față și la plecarea lui Ștefan în expedițiunea pentru cucerirea Chiliei (1462), dar la asediul acestei cetăți viteazul Domn a fost rănit la un picior și duioasa mamă a trebuit să stea mult timp la patul rănitului și să-l îngrijească.

Dar durerea ce a simțit cu această ocazie i-a fost din belșug răsplătită în anul următor, când fiul său s'a căsătorit cu principesa rusă Evdochia din Kiev.

Doamna Oltea a mai avut și bucuria de a fi, curând în urmă, bunică și de a ține în brațele sale slabite pe micuța domniță Elena, fructul acestei căsătorii.

Bătrâna Doamnă poate se găsi în iatacul fetei, când într-o zi friguroasă din Ianuarie 1465, Ștefan a plecat, frumos ca un arhanghel, în fruntea vitejilor săi să atace din nou Chilia.

De astă dată cetatea n'a putut rezista și după o scurtă luptă a fost încorporată la țara Moldovei.

Dar în toamna acestui an Doamna Oltea, era foarte slăbită și în 4 Noemvrie ea închise ochii pentru totdeauna. Ca un fiu plin de iubire și de respect pentru mama sa, cu care a petrecut atâtea zile

nenorocite împreună, Ștefan o înmormântă cu toată pompa la mănăstirea Sf. Nicolae din Poiana Siretului, nu departe de Suceava. Iar pe mormântul de piatră a poruncit să se pună o marmură albă, frumos împodobită și care avea următoarea inscripție :

Aceasta este groapa roabei lui Dumnezeu Oltea, mama Domnului Io Ștefan Voevod, care a murit în anul 1465 Novembre 4.

Mai târziu, după vre-o 65 de ani, un nepot al Doamnei Oltea, Petru Rareș, zidi în locul mănăstirii Sf. Nicolae din Poiană, frumoasa mănăstire Probota. Mormântul Doamnei

Peatra cu inscripția de pe groapa Doamnei Oltea.

Oltea a fost strămutat atunci la această mănăstire, unde a rămas până în timpurile noastre. Dar din cauza vremurilor și mai ales din cauza neglijenței călugărilor greci, cari au stăpânit vre-o 200 de ani mănăstirea Probota, mormântul s'a ruinat și numai peatra de marmură a rămas până în zilele noastre. Ea stătea aruncată afară din biserică, până ce câțiva oameni patrioți și iubitori ai trecutului nostru, în frunte cu d-l Ministru Sp. C. Haret, au hotărât să o strămute iarăși în lăuntrul bisericii. Această strămutare s'a făcut cu toată cinstea în ziua de 31 August 1908.

CONST. MOISIL.

UN REGE CARE NU POATE DORMI

Castelul regelui Garm eră așezat într'un fel de insulă, de oare ce eră încunjurat cu șanțuri largi și adânci, pline de apă. Castelul eră atât de mare, că părea o cetate întreagă și totul strălucea în culorile cele mai vii și mai orbitoare. Mai strălucitor decât toate însă eră camera regelui, în care scuturile luptătorilor stau atârinate pe pereți, sclipind frumos la lumina soarelui, iar la lumina lunei păreau ca mii și mii de candelă de argint. Curtea regelui Garm își câștigase mare faimă pentru bogăția și podoabele sale. Siruri mari de curteni se perindau pe aci, în haine aurite și nenumărați luptători, cu bărbile lungi și cu zale de oțel, stau în anticamere, căci Garm eră un rege războinic și nu rare ori eșea să facă năvăliri.

Garm aveà tot ceea ce un muritor poate să dorească. Viața și averea supușilor lui îi stau în mână. Eră la bunul lui plac să dea serbări în palatul său, în grădini sau în parcuri. Putea să cheme poeți vestiți ca să-i cânte în versuri strălucirea lui, și dansatori, care să-i împrăștie nori de pe frunte cu jocurile lor. Dar cu toate acestea Garm nu eră fericit, căci de mult timp îl chinuia un gând rău și din această pricină sârmanul rege nu putea dormi! Când noaptea învelià castelul în întuneric și tăcere, când curtenii dormiau cu toții, când războinicii

sforăiau zgomotos, Garm, sărmanul Garm, întins pe pat, cu ochii în tavan, singur eră deștept și suspină sau eră furios, că somnul îi fugea de pe gene.

Intr'o zi Garm dădu poruncă ca toți doctorii din țara lui să vină la castel, să se încerce să-l vindece de boală, și celui ce nu va reuși să i se tae mâna dreaptă. O mare parte din oamenii cunoscători în ale boalelor, neîncumetându-se fugeau prin alte țări, dar erau și din aceia cari veneau de bună voe, pe când alții erau prinși de oamenii regelui și aduși la castel cu sila.

Toți se grăbeau să prepare regelui doctorii, cari să-l adoarmă; dar atunci visuri îngrozitoare chinuiau pe puternicul monarh, mult mai rău decât când eră deștept. Nici unul dintre medici nu-i putu da un somn liniștit, lucru ce făcu pe rege să dea poruncă călăului să tae mâna dreaptă tuturor. Dar din acea zi înainte chinurile lui deveniră și mai mari și el se zvârcolea ca un vierme pe patul său acoperit cu purpură.

Garm atunci, în desnădejdea sa, dădu știre în țară că va dăruia aceuia ce-i va da un somn liniștit, jumătate din împărăție. Dar ca nu cumva să se îmbulzească toți pungașii, să turbure viața regelui, fu pusă condițiunea, ca cel ce se va încerca și nu va reuși, va fi osândit la moarte.

Intr'o sară o ciobăncuță cu hainele zdrențuite veni la palat și ceru să vorbească cu regele. — «Ce vrei dela stăpânul nostru?» — o întrebă curtenii de cum intră pe poartă.

— «Voesc să-l mântui de boala de care suferă» — răspunse copila. La început râseră de ea, dar când o văzură hotărâtă în întreprinderea ei se încercară s'o încredințeze să se lase și să meargă să-și vază de oițe. Le eră milă de așa frumusețe, să se piardă.

În sfârșit, ea stăruind, fură nevoiți s'o ducă la rege, căci acesta dăduse ordin strașnic, ca să lase să intre ori cine ar veni. Când păstorita văzu pe rege, șezând pe scaunul de purpură, palid și supt la față, începui să-i plângă de milă.

— «Cine ești și cum te cheamă?» întrebă regele.

— «Mă cheamă Mița și sunt o sărmană păstorită, care locuiesc în cele mai depărtate hotare ale regatului tău».

— «Și pentru ce ai venit aici?».

— «Pentru a te ușura în nenorocirea ta».

Regele clătină din cap cu îndoială și zise: «Ar fi mai bine pentru tine să fugi numai de cât din aceste locuri, unde nu te așteaptă decât moartea».

Copila nu voi să plece și se rugă să fie lăsată singură cu regele.

După ce fu lăsată singură cu regele, se apropie de el și-i zise:

— «Oh! dacă ar da Dumnezeu ca eu să nu fi ajuns prea târziu lângă tine!».

— «Unde ți-e doctoria?» întrebă Garm.

— «Vino cu mine și ți-o voi arăta» — răspunse copila și merse în fața uneia din ferestrele palatului, ce dedeau într'o grădină parfumată. Garm se sculă uimit și o urmă. Ajuns la fereastră, privi păstorița cu seriozitate, aproape amenințător, și-i mai repetă întrebarea:

— «Unde ți-e doctoria?».

— «Acolo» — răspunse Mița — și întinse mâna cu degetul către cer. Atunci fruntea regelui se întunecă și strigă ca scos din minte:

— «Ai venit să-ți bați joc de mine?».

— «Oh! nu, nu; am venit să te învăț să te rogi». Când regele mai auzi și aceasta, abia își mai țină firea.

Chemă îndată garda și-i dădu ordin să arunce fetița în închisoare, apoi de a înălța o furcă în grădina palatului, chiar sub fereastră sa, căci voiă și el însuși să o vadă murind, în apusul soarelui de a doua zi. Noaptea următoare fu una din cele mai groaznice, pe cari Garm le petrecuse în nedormire. Nici nu dete ochii în gene măcar și când mort de oboseală, se lungea în pat, par'că pietre de moară îi apăsau pieptul, înăbușindu-i răsuflarea.

Vedenii îngrozitoare, din timpurile trecute, păreau că i se perindă pe dinaintea ochilor, vecinic deschiși, și i se părea că mereu e biciuit de o mână nevăzută.

Când se făcu ziua, regele eră așa de slăbit încât nu se mai putu scula singur din pat, ci trebui să-l ridice curtenii săi și să-l ducă până la scaun. Când se inseră, spânzurătoarea eră gata și Mița fu adusă aci, iar regele se așeză lângă fereastră. Dar, văzând pe păstorița că înaintă cu surâsul pe buze, în mijlocul soldaților îmbrăcați în zale de oțel, simți în suflet ceva ciudat și-și întoarse privirea când ea urcă spânzurătoarea. Nu mai putu privi în grădină și așteptă numai vaetul pricinuit de mâna călăului. Atunci pe neașteptate auzi răsunând o voce clară.

Regele se întoarse și văzu pe Mița în genunchi pe pardoseala spânzurătoarei cu ochii către cer. În jurul frunței sale strălucea ca o coroană de raze și Garm auzi lămurit fiecare cuvânt ce eșea din gura ei:

— «Doamne Dumnezeule și Părinte, învață-l să vie în mod umilit la tine și să-ți ceară ertare, astfel ca pacea și liniștea să se sălășluiească în sufletul său». Astfel se rugă Mița. În acea clipă călăul veni, o apucă de părul cel lung și frumos și voi s'o înalțe până la fringhie.

Atunci Garm simți în piept o mare durere. Se sculă cu grabă și strigă:

— «Să n'o atingeți!» «Lăsați-o — și poate să plece!» Când, poporul auzi aceasta, tresări de bucurie, căci nici unul nu voia moartea păstoritei nevinovate, măcar că ar fi fost gata să se sacrifice spre a-și arăta ascultarea către puternicul monarh.

Înainte de a eși din grădina palatului, Mița privi în sus către Garm, cu ochii în lacrimi și închină capul cu multă delicatețe. Îndată fu luată pe sus de popor, vesel că fusese ertată.

În noaptea următoare, regele putu dormi în liniște și în loc de vedeniile spăimântătoare de altă dată, văzu în somn pe Mița privindu-l cu ochi dulci. Dimineața următoare, Garm voi ca Mița să fie adusă la palat, dar curtenii se întoarseră, spunând că nici unul nu aflase unde să se fi dus. Garm se întristă și dădu poruncă să o caute prin toate colțurile regatului său și s'o aducă la palat. Totul fu în zadar, nimeni nu mai auzise, vorbindu-se de Mița.

Timpu trecea și în sufletul lui Garm se făcea tot mai întunec.

În toate serile, când stă singur la fereasta palatului, își aminteă de păstorită și i se părea că se apropie de el cu mâna spre cer, zicându-i: —

— «Acolo!»

Și se'ntâmplă că într'o seară Garm întinse mâinile, cum văzuse că a făcut Mița, acolo jos în grădină și, cu toate că nici un cuvânt nu flutură pe buzele sale, totuși în gândul său el murmură o rugăciune.

Din acel moment, regele nu mai fu tot cel din nainte. Nu mai da ordine fără judecată, nici nu mai pedepsiă pe nimeni cu moartea, ci căută să îndrepte greșelele ce făcuse până aci. Ceru ertare tuturor acelora pe cari-i supărase cu ceva și se arătă foarte căit de ce făcuse.

Dădu înapoi tot ce răpise supușilor săi, reclădi casele ce fuseseră arse din ordinul lui și îngrijă de toți copiii ce-i lăsaseră fără tată. De câte ori făcea câte o faptă bună, unul din chinurile nopții încetă și în scurt timp putu să doarmă liniștit, ca un copil nevinovat. În curând fața lui palidă până acum, deveni rumenă și frumoasă ca în floarea vârstei sale.

Într'o seară, pe la apusul soarelui, stă ca de obicei la fereastră, cu mâinile împreunate și cu rugăciunea pe buze. Se rugă cu ardoare să poată vedea pe aceea ce i-a dat mijlocul de a se scăpa de boală și isprăvi zicând:

— «Oh! Doamne, Doamne, iea-mi tot ce am, iea-mi pământuri și averi, iea-mi putere, iea-mi strălucirea, numai dă-mi înapoi pe aceea ce-o iubesc».

Ca prin minune, alături de dânsul stă Mița, nu ca o copilă ci ca o fată de toată frumusețea, care-i zise:

— «Am venit să văz dacă ai întrebuințat bine doctoria mea!»

Regele se înveseli foarte mult și cu el tot poporul. Garm făgăduise jumătate din regatul său celui ce-l va mântui de boală, și acum dădu Miții nu numai ceia ce avea drept să ceară, dar și dreptul de a stă alături de el pe tron și de a se numi regină.

Cu toate acestea, înainte de a se sărbători nunta, Mița rugă pe Garm să trimită oameni să iea pe mama sa, care rămase singură așteptând-o.

«Ei i se datorește în mare parte însănătoșirea ta și fericirea mea, căci ea îmi zicea adesea: «Bagă de seamă, copila mea, să te rogi lui Dumnezeu ori de câte ori te culci, pentru a dormi liniștită și a visă visuri frumoase.»

(Din italienește).

FLORIAN D. STÂNCULESCU.

UNELE TAINE ALE NUMERILOR

Este o știință, ce se numește teoria numerilor, cu care se ocupă oamenii cei mai învățați ai timpului nostru. Știința aceasta este însă așa de grea și de încurcată pentru noi capetele comune, că nu știm aproape nimic din operațiunile ei. Fiindcă însă este un lucru așa de trist, că noi oamenii trăim de pe o zi pe alta, fără ca să avem cel puțin o presimțire de ceea ce se ocupă cei mai distinși învățați, ar fi bine ca să avem cel puțin o slabă zăre a acestei științe. De aceea ne vom încerca a ridica puțin vălul acestei științe, întunecoase pentru noi, și vom începe nu cu teoria, ci în modul cel mai ușor de priceput, adică cu practica, pentru care scop n'avem lipsă decât de adunare și de scădere, operațiuni pe care le cunoaște oricare copil.

Vom începe deci cu un exemplu.

Un neguțător chibzuit și econom vrea să-și înlesnească cântărirea astfel, ca să poată cântări cu greutateți cât mai puține, pe cari le pune pe o farfurie a cumpenei (balanței), marfă cât mai multă, pe care o pune pe cealaltă farfurie.

Acum ne vom întreba cum va trebui să-și aleagă el greutatețile acestea?

I-și alege pentru acest scop greutatele 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128 ș. a. m. d.

Cu aceste opt greutăți se poate cântări orice marfă dela 1 până la 255, lucru ce este ușor de socotit. Ca să nu facem multă vorbă, să încercăm și noi mai întâi cu cele dintâi patru numere.

Pe 1 și 2 (s. ex. kilograme) le poate cântări având aceste două greutăți.

Pe 3 le cântărește luând pe 1 și 2 împreună.

Pe 4 îl are la îndemână.

Pe 5 le cântărește cu 1 și 4.

Pe 6 le cântărește cu 2 și 4.

Pe 7 le cântărește cu 1, 2 și 4.

Pe 8 îl are.

Pe 9 îl cântărește cu 1 și 8.

Pe 10 le cântărește cu 2 și 8.

Pe 11 cu 1, 2 și 8.

Pe 12 cu 4 și 8.

Pe 13 cu 1, 4 și 8.

Pe 14 cu 2, 4 și 8.

Pe 15 cu 1, 2, 4 și 8.

Dacă vrea acum să cântărească 16, trebuie să aibă o nouă măsură de această greutate, după cum s'a arătat și mai sus. Dar noi nu trebuie să cântărim mai departe, ci ne încredințăm prin nițică gândire, că cu aceasta a cincea greutate putem face o mare săritură și suntem în stare să cântărim până la 31. Căci, deoarece știm că, neguțătorul nostru poate cântări cu cele dintâi patru greutăți dela 1 până la 15, el n'are să facă altceva decât să adaugă pentru fiecare număr peste 16, greutatele, cu cari a cântărit până la 15, ca în sfârșit să ajungă până la 15 și 16, cea ce la olaltă dă suma celor cinci greutăți, adică 31.

Acuma însă meșteșugul lui a ajuns iarăși la sfârșit. Dacă vrea să cântărească din nou mai departe, trebuie să-și procure o greutate de 32. Dar cât îi va ajunge și aceasta?

Uşor ne putem încredinţa. Căci deoarece el poate cântări dela 1 până la 31 cu cele d'întâi cinci greutateţi, cu ajutorul greutateţii a şasa va putea cântări exact dela 1 până la 63.

Dacă vrea să cântărească alte mărfuri şi cantităţi mai mari, trebuie să-şi procure o a şaptea greutate, de 64. În acest mod trece mult înainte, căci deoarece el poate cântări dela 1 până la 63 şi mai are şi o greutate de 64, el este în stare, cu ajutorul acestei din urmă greutateţi, să cântărească dela 1 până la 127.

Dacă-şi procură acum a opta greutate de 128, atunci poate, gândindu-se niţel, să cântărească dela 1 până la 255, căci 127 cu 128 face tocmai 255.

Toată socoteala asta de până aci ni se pare fireşte o simplă jucărie. În adevăr însă, în dosul acestei jucării se ascund regule matematice de cea mai adâncă gândire şi de cea mai mare însemnătate, asupra cărora cei mai învăţaţi oameni, nu s'au sfiit să se gândească destul de profund.

Numerile, cu cari am început jucăreaua noastră, 1, 2, 4, 8, 16, 32 ş. a. m. d. sunt adică după rând aşa numitele puteri (potenţe) a numărului 2 şi aceste joacă în matematică un rol foarte mare. Arătând proprietăţile acestor şiruri (serii) de numere ne vom încredinţa, că fiecare număr din această înşiruire este în totdeauna mai mare cu unu decât suma celor înaintaşi laolaltă socotiţi. O continuare ale acelei înşiruii, după aceeaşi regulă de îndoire (dublare), ne arată cum cu şasesprezece astfel de greutateţi se poate cântări dela 1 până chiar la 65535.

Vedem deci, cum se pot înşira 16 numere după o regulă aşa de simplă, astfel că cu ajutorul lor, prin singură adunare. să putem desface toate numerile dela 1 până la 65535.

Dar poate, că dacă vom lua în ajutor şi niţică scădere să ajungem şi mai departe.

Ian să vedem.

Pentru acest scop să luăm un nou exemplu.

Un alt negustor, și mai chibzuit și mai econom ca cel dintâi, ar voi să cântărească încă cu și mai puține greutateți cantități mai mari de mărfuri. Dar el își zice: «Nu-i de loc nevoie ca eu să pun greutatețile numai pe o farfurie a balanței și mărfurile pe cealaltă, ci ași încercă să pun pe una o greutate mai mare, iar pe cealaltă una mai mică, spre a echilibra deosebirea prin greutatea mărfurilor». El se gândește firește că prin aceasta ar economisi cumpărarea de noi greutateți.

Și în adevăr neguțatorul acesta are dreptate, după cum vom vedea îndată.

În loc să se folosească de cele opt greutateți de mai nainte, își va procura numai următoarele șase și se va încredința că cu ajutorul acestora poate să cântărească mai mult decât cu cele opt, dacă pe unele dintrînsele le folosește și pentru facerea echilibrului.

Aceste șase greutateți sunt 1, 3, 9, 27, 81 și 243.

Dar ean să vedem cât de frumos și de ușor ajunge la rezultatul dorit:

- 1 cântărește cu întâia greutate.
- 2 cântărește punând într'o farfurie greutatea 1 și într'a doua greutatea 3.
- 3 îl are ca greutate.
- 4 cântărește cu 1 și 3.
- 5 cântărește cu 9, punând în farfuria cealaltă 1 și 3.
- 6 cântărește cu 9 scăzând greutatea 3.
- 7 cu 9 și 1 într'o farfurie și 3 în cealaltă.
- 8 cântărește cu 9 scăzând greutatea 1.
- 9 îl are ca greutate.
- 10 cântărește cu 9 și 1.
- 11 cântărește cu 9 și 3 într'o farfurie și 1 în a doua.
- 12 cântărește cu 9 și 3.
- 13 cântărește cu 9 și 3 și 1.

14 cântărește cu 27 într'o farfurie și 9 cu 3 și cu 1 în a doua.

Și dacă am continua astfel, lucru ce fiecare cititor poate urmări cu ușurință, vom afla că cu aceste șase greutateți putem cântări dela 1 până la 364, pe când neguțătorul dintâi nu putea cântări cu opt greutateți decât până la 255.

Acuma va întreba cineva dintre cititori: Ei bine dar există vr'o regulă pentru acest șir de numeri? De bună samă că există și regula e foarte simplă.

Pe când în șirul întâi al numerilor 1, 2, 4, 8, 16 ș. a. m. d. fiecare număr următor s'a produs prin îndoirea celui înaintat, în șirul al doilea 1, 3, 9, 27 ș. a. m. d. fiecare număr următor s'a produs prin întreprinderea celui înaintaș. Numerii 1, 3, 9, 27... se produc prin simpla înmulțire a fie cărui număr înaintaș cu 3. Aceasta se poate urmări foarte bine și exact cât voim. Dacă acuma pe lângă cei șase numeri, amintiți mai sus, mai luăm alți doi, atunci căpătăm pe 729 și 2187. Și luând în ajutor earăși adunarea și scăderea acelorăși numeri, sau ceea ce tot una este, dacă cântărim cu unele greutateți într'o farfurie și cu altele în cealaltă, ne vom încredința că cu ajutorul acestor opt greutateți putem cântări dela 1 până la 3280.

Ei acum deschideți-vă capul și gândiți-vă ce însemnează că în aceste opt numere, potrivit unei regule foarte simple, să cuprind toate numerile dela 1 până la 3280! Și dacă mai luăm încă alte două numere, și socotim după aceeași regulă de triplare, va fi foarte ușor și unui copil să dovedească, că în aceștia se cuprind toate numerile dela 1 până la 29524.

Nu te rușina însă, dacă acest secret al cifrelor te pune în uimire, căci trebuie să știi că: o lume întreagă de mari învățați, adânc cugetători, n'a știut nimic de așa ceva până ce înainte de asta cu vr'o sută cinci zeci de ani, a descoperit această minune un mare matematician, *Euler*

cu numele. Trebuie să știm că această descoperire, atât de simplă la întâia vedere, ne deschide un drum pentru studiul proprietăților numerilor, cu care se ocupă azi capetele cele mai deștepte și mai inteligente și mereu se fac noi descoperiri în împărăția secretelor numerilor.

B.

POVESTEA UNUI EPURAȘ

— Ce poftă am, s'ascult o poveste, zisei într'o seară «focului», șezând la gura sobei.

— Adresează-te altcuiva, dragul meu, căci dacă tu ai poftă s'ascuți, eu în schimb n'am de loc chef de vorbă. Ui-te buturuga asta, pare a fi foarte dispusă pentru așa ceva. Nu știi cum sunt femeile, totdeauna gata «la vorbă»!

— Hei! câte n'am văzut eu în viața mea, așa buturugă cum sunt... și câte n'am mai făcut! Nu de geaba se zice: «Buturuga mică, răstoarnă carul mare».

Dar în ziua de astăzi, e greu să te faci ascultat. Toți vor să vorbească, n'are cine să te asculte...

Cine mă vede cum am ajuns, nici nu m'ar crede ce-am fost odată. He, he... și cu toate astea, în vremea mea, nu găseai al doilea copac în toată pădurea ca să mă întreacă. Înaltă, subțirică, mlădioasă, cu o coajă argintie și un frunziș bogat de un verde fără seamăn. Asta a fost până la venirea omului nemilos, care din câteva lovituri mă trânti la pământ și mă vându în târg ca lemn de ars.

— Și cu toate astea, cred că astăzi aduci mult mai mare folos oamenilor, decât pe vremea când împodobeai pădurea, îi răspunse «focul» cu un ton batjocoritor.

Și apoi pare că-ți cerusem o poveste, nu o descriere a vieții tale.

Buturuga se făcu că nu înțelege vorba răutăcioasă și se mulțumi a-i spune:

— Obrăznicia d-tale îmi amintește o întâmplare din viața mea, despre niște epurași, cari își găsise adăpost în scorbură copacului, ce am fost eu odată. Întâmplare destul de interesantă de altfel și pentru mari și pentru mici.

Erau doi frați. Cel mare se credea în drept de a conduce atât afacerile sale, cât și ale fratelui său. Fapt foarte îndreptățit, de oarece era destul de priceput.

Nu era ca multe alte ființe, cari au multă încredere în puterile lor și când colo, în adevăr, nu sunt buni de nimic.

După moartea părinților lor, pieriți în urma unei bombardări în timpul vânătoarei, epurașul cel mare, care credea că el era cel din urmă vlăstar al ilustrei sale familii, făcea într-o dimineață inspecții în jurul culcușurilor rămase pustii. Care îi fu mirarea când își găsi frățiorul ascuns în scorbură copacului meu, plângând și tremurând de frig și de foame. Suflet milos cum era, îl luă sub înalta sa protecțiune și se statorniciră în culcușul său.

Dar bunele sale gânduri fură în curând înșelate. Epurașul cel mic nu era destul de ascultător și sfaturile sale erau ca și disprețuite. Epurașul cel mare primise o educația bună dela părinții săi, educație fără de care e cu neputință viața cea atât de expusă în lupta pentru trai.

Epurașul cel mic, fie dintr-o nepăsare înăscută, sau dintr-o rea voință, era cu gândul într'altă parte, când fratele său îi dădea sfaturi. Această neascultare îi aduse nenorocirea, după cum vom vedea mai departe.

— Nu te înțeleg de loc, — zise epurașul cel mare, șezând în fața culcușului lor. Ți-am zis poate de o sută de ori să nu te mai duci prin livada cu napi, după ora cinci dimineața. La șase se dă drumul cânilor și într-o zi o să-ți simțā urma și or să te prindă.

Cu toate sfaturile mele știu că și azi dimineață ai fost iar în livadă, fără să ții seamă de cele ce-ți spun. Vrei să zici că nu?!... Se cunoaște după păr. Nu vezi că e plin de noroiu? Ai să pricepi odată ce-ți spun, ori nu ti-e teamă de câni?

— Imi plac napii, și ce vrei?

— Și mie îmi plac, dar decât să-mi pun viața în pericol, mai bine mă lipsesc. Și pe lângă asta sunt și mai băgător de samă, chiar dacă mă duc. Merg dealungul copacilor desrădăcinați și apoi sar prin câmpii. De altfel nu te-am învățat eu și pe tine cum să mergi?... dar vezi că tu ești un leneș și nu vrei să faci ca mine.

— Nu pot suferi să merg dealungul copacilor, — și cu aceeași încăpățănare repetă: «Și apoi ce să fac dacă îmi plac napii».

* Desnădăjduit epurașul cel mare îi zice: Nu zău, n'ai minte de loc, M'ai înebunit cu «îmi plac», îmi «plac». Ei dar lasă că o să ți se înfunde odată. Tu crezi că totdeauna o să ai norocul să te scap ca până acum! De s'o întâmpla într-o zi să nu fiu aci, o să te sature tu atunci.

În sfârșit, deocamdată hai să căutăm ceva de mâncare.

La acest cuvânt plin de farmec, căci după cum ați văzut epurașul cel mic era foarte lacom, se sculă urmând pe frate-său pe drumul plin de chiciură.

Epuraşul cel mare făcea sărituri repezi, cu ochii în toate părţile şi urechile ciulite la cel mai mic sgomot.

După ce trecură prin pădure luară drumul, ce mergea în curmeziş ducând într'un desiş ce acoperea valea.

În tot minutul, epuraşul cel mare se oprea din drum cu ochi cercetători. Dar celui mic nici că-i păsa.

— Dacă frate-meu îmi poartă de grije, la ce mi-aş mai bate eu capul!

Ajunşi în vale, epuraşul cel mare trecu prin tufişuri. Cu durerea în suflet, epuraşul cel mic întreabă: «Ce, nu ne ducem unde e varză?»

— Ce varză te găseşte? Lasă mâne pândim, când pleacă grădinarul la târg şi atunci putem merge fără frică.

— Mie îmi place varza! Ştii că-mi place varza... şi încep să plângă.

— Azi n'o să mănânci varză. N'o să mori!

— Atunci ce o să mâncăm?

— Coajă de mesteacăn.

— Mie nu-mi place coaja de mesteacăn. Mie îmi place varza, zise el din nou cu îndârjire.

— Bine, dar eu cred că-ţi place şi viaţa totdeodată.

— Îmi place var...

— Taci din gură şi vino după mine, de unde nu, nu-ţi dau nimic,— şi-şi continuă drumul.

După câţva timp, văzând că frate-său nu mai spunea nimic îşi întoarce capul. Când colo, el o sbughise.

Iaca na! Blestematul acela s'a dus. N'o să m'asculte nici odată? Acum, trebuie să mă duc să-l caut, căci de unde nu, vai de pielea lui!

Se întoarce din drum şi o luă pe o cărăruşe. Îl găsi chiar pe marginea drumului. Stă lungit, cu ochii ţintă în faţa unei cutii strâmte, în fundul căreia era un măr frumos legat de un băţ. Capacul cutii era rezemat de băţ.

Vă puteţi închipui cât era de ispitit micul epuraş văzând mărul, care-l atrăgea ca un magnet.

Gata, gata să se repeadă la el, dar norocul lui, căci epuraşul cel mare trase un ţipet, gândindu-se la pericolul în care se afla.

Îl şi apucă de urechi şi nu-l slăbi, până nu-l muşcă zdravăn.

— Bine mă, de câteori ţi-am spus să nu te apropii nici odată de locul unde simţi urma omului. O clipă de soseam mai târziu şi erai prins în cursă.

— Vai, dar ce măr gustos trebuie să fi fost! Şi tu ştii cât îmi plac merele,—zise epuraşul cel mic cu multă părere de rău.

— Obiceiul acesta de a pofti tot ce vezi o să te nenorocoască! Nu nu se poate să scapi tu cu faţa curată!

— Și frate-meu ăsta, crede că toate le știe. Ei și ce mare lucru eră, dacă mâncam mărul din cutie. Putea să mi se întâmple ceva? El zice că asta e o cursă. Vorbă să fie! De unde știe el? A mai văzut el d'astea!

Înainte de a se întoarce în desișul lor, au mâncat nițică coajă de mesteacăn. Apoi se urcară pe vârful dealului, de unde se desfășura o vedere admirabilă. Se trântiră pe iarbă.

Epurașul cel mic se prefăcu că doarme, dar în adevăr gândul lui eră tot la măr.

— Cât de bun trebuie să fie! Ah! numai să-l privesc și aș fi foarte mulțumit. Ce ar fi dacă m'aș duce! Să profit de timpul cât doarme frate-meu.

Se sculă și tiptil-tiptil plecă, fără să-l simță cineva. Cu frica în sân, ca nu cumva să-l urmărească, se tot uită înapoi până când ajunse la cutia fermecată, care-l atrăgea atât de mult.

Odată ajuns aici, începă să se învârtască în jurul cutiei și nu se mai sătură privind mărul cel frumos.

— Mare lucru, dacă m'ași apropia, numai cât să-l miros nițel? Mi-se pare că lui frate-meu mai mult i-a fost ciudă, că nu l-a găsit el și cred eu că tot avea el de gând să vie să-l mănânce pe ascuns. Știi însă că l-am păcălit bine. Necaz o să-i mai fie, Doamne!

Și tot gândind așa cu răutate, intră în cutie, și cât ce a pus gura pe măr «tranc»!... căză capacul peste el cu un sgomot puternic, gata, să-l și strivească.

Iată-l închis în întuneric acum... La început eră atât de speriat, încât nici nu mai îndrăzni să se miște din loc. Inima îi bătea cu putere. În urmă înțelegând starea în care se află, se încercă în zadar să iasă din cutie, căci se închisese foarte bine. Se sbătea dintr'un capăt într'altul, dar fără alt folos decât ca să se lovească.

De acum s'a sfârșit! Cum de n'a ascultat el bunele povețe! De-ar veni cel puțin frate-său, poate l-ar scăpa! Cu toate că nu lua în seamă nici odată povețele fratelui-său, recunoștea însă că eră băiat cuminte.

Micul neascultător nu se înșelase. Frate-său abia adormise și pare că avu o presimțire. Se trezi speriat căutându-l cu ochii în toate părțile.

Ia-l de unde nu e! Cunoscându-i firea și apucăturile se gândi numai decât, că lăcomia l-a împins iar să facă vre-o prostie. Cât ai clipi a și ajuns la locul unde eră cursa. Dintr'o aruncătură de ochi și-a închipuit numai decât cele întâmplate.

— Frățioare aicea ești?

— Da, gemu prizonierul, și nu pot eși cu nici un preț.

— Va să zică tot ai făcut ce ai știut tu? N'ai vrut să mă ascuți și te-ai întors, când am ațipit.

— Da, m'am întors. Am fost răn, neascultător... dar dacă mă scapi de aici nu voi mai fi așa!

— Bine, zise cel bătrân, studiind cu atenție mecanismul cursei.

Te căești, deși cam târziu, căci să vedem o să te pot eu scoate de aici? Cutia e prea grea, ca s'o ridic, iar scândurile prea groase, ca să le pot roade.

— Incearcă, știu eu că poți, dacă vrei, te rog nu mă lăsa,—zise el plângând.

— De rândul acesta nu cred să fiu atât de priceput. Cu toate astea să vedem. Ui-te ce cred eu! Mă ascund în tufiș și aștept până vine să te ia. Pe urmă pândesc unde te duce. Înțelegi acum?

Cu asta nu-i dedea nici o nădăjde, dar fiind că altfel n'avea cum să facă se hotărî să aștepte ce se va întâmpla. Toemai seara târziu veni băiatul văcarului.

Văzând cutia închisă o luă cu multă băgare de seamă cercetând ce e într'însa. Bucuros, când găsi epurașul, o puse la subțioară și plecă.

Acasă, îi ieși înainte o ceată de copii, frați și surori mai mici.

— Nenea a prins un epure, nenea a prins un epure,—țipa care mai de care.

— Stați, nu vă bucurați așa, că-i numai pui de epure. Il îngrășăm noi și apoi lasă pe urmă.

Nici epurașul cel mare, nici cel mic n'au priceput ce o să fie pe urmă. Uitasem să vă spun, că epurașul cel mare s'a luat după urma băiatului și ascunzându-se într'un grajd privea cu grije cele ce se întâmplau.

Băiatul se duse într'o magazie de unde scoase o cușcă de lemn în care băgă pe epuraș.

Toți copiii se strinseră în jurul cuștei. Epurașul se vâri într'un colț și sta nemișcat. În sfârșit se gândește să-i aducă și de mâncare. Unul îi da foi de varză, altul de lăptuci, napi și alte bunătăți, care îi plăceau așa de mult. Începă să mănânce cu poftă. Și tot mănca, mănca într'una. Se umflase de nu mai putea.

Era noapte, când copiii în sfârșit se îndură să plece de lângă cușcă.

— Dar oare n'o să roadă vre-o gratie și să fugă?

— Ei ași, n'avea grijă! E prea mic.

Pentru astă sară îl lăsăm așa. Mâne vom vedea noi.

Epurașul cel mare, care sta ascuns ascultând ce vorbeau copiii, văzu că n'are vreme de pierdut.

Cum plecă copiii se duse lângă cușcă și începă să roadă gratiile.

Trecu mai bine de un ceas, până roase una, căci erau cam groase pentru puterile lui. Dar cum frate său era gras și mai măncase în neștire, nu încăpea prin deschizătura făcută. A trebuit să mai roadă una.

În sfârșit cam somnoros — ca după masă mare — ajutat și de fratele său, scăpă din închisoare.

Luară drumul spre culcuș pe o noapte frumoasă, cu lună plină.

— În sfârșit ai scăpat și de rândul acesta! Ceiace însă mă întristează, e faptul că te văd cât ești de lacom. Mâncai cu așa poftă la salată și la varză, de pare că nu mâncaseși de când lumea. N'ai de loc bun simț! Când îți era viața în pericol, tu nu te gândeai decât la mâncare! Și bagă de seamă, când știai că tot din pricina lăcomiei o pățișezi.

Ajunși acasă, obosiți de toate prin câte au trecut în acea zi furtunoasă, s'au culcat.

Epurașul cel mic, prin vis spunea:

«Vai, și a mai rămas o frunză de lăptucă în cușcă. Cum nu m'am gândit s'o iau la plecare!»

Fratele său speră, ca cel puțin după o astfel de lecție, să se cumintească și să nu se lase dus pe viitor de poftele cele rele.

Epurașul cel mic însă uită numai decât cele întâmplare. Se plângea neconținut de mâncarea ce-i dedea și cerea verdețuri alese. Ori de câte ori trecea pe cărarea unde era cursa suspina cu jale uitându-se la mărul din cutie. Adeseori îl mână gândul ca să se ducă din nou, să se lase prins, căci zicea el, altfel tot nu pot mânca eu mere.

Zis și făcut. Intr'o după prânz alergă într'un suflet până la cursă și intră cu tot dinadinsul. S'a speriat nițel, când a căzut capacul, dar numai decât îi trecu și n'avu alt gând decât să înhațe mărul. Și-l ronțăia cu toată pofta.

Când veni frate-său, ca să-l caute, își vedea de mâncare, prefăcându-se că nici nu-l aude. Băiatul văcarului de rândul acesta nu întârzie să vie.

Ce chiote, ce veselie, când l'au văzut copiii.

Acum s'a sfârșit!

Ca să nu mai poată fugi, au legat gratiile cuștii cu sârmă. Nu mai era nici o nădejde de scăpare.

După două, trei zile epurașul cel mare se duse să vadă ce-i cu soarta frățiorului său.

Abia i-se mai vedea capul dintre mâncările ce-i dăduse. Ce mere, ce foi de varză, de lăptuci, morcovi, napi și alte lucruri bune, cari făceau fericit pe lacomul epuraș.

Desnădăjduit cu totul epurașul cel mare îi spuse: «De-acum te-am pierdut. Nu pot să-ți mai dau niciun ajutor. Ai înțeles tu ce însemnau «vorbele cu care te-au întâmpinat la sosirea ta întâia oară?»

«Știi tu pentru ce vor să te îngrășe?»

«Singurul mijloc de scăpare ar fi ca să mănânci puțin de tot. Ei

«văzând că nu te mai îngrași ți-ar da drumul, căci doar dintr'o slăbă-tură n'o să facă ei mâncare.»

— Știu, știu, dar tu ai uitat să vede cât de mult țin la o masă bună, zise el mâncând lacom niște morcovi.

— Nenorocitul, îți dai tu seama, unde te duce lăcomia?

— Da, da, răspunse el găfăind de atata mâncare, dar mie mi-a fost mai drag ca orice stomacul meu și cu asta te rog să mă lași în pace...

Buturuga se opri atunci din povestire și somnoroasă, cum eră noaptea târziu, adormi și ea. Iar noi vă sfătuim să vă gândiți cate rele nu aduce lăcomia, nu numai epurașilor, ci și oamenilor. De aceia fi-ți în totdeauna pe pază!

(Miroir des modes).

ELENA C. MOISIL.

RÂMA ȘI COCOSTÂRCUL

(Continuare și sfârșit)

«Crezi că eu nu știam toate acestea?» — întrebă cocostârcul ridicând un picior în sus și întinzându-l. «Voi numai să-ți văd cunoștințele. Dar cum prepari tu pământul acesta?»

«Pământul negru, umed» — zise râma — «il aduc din straturile cele mai de jos ale pământului și-l pun în atingere cu aerul, soarele și ploaia, iar pământul dela suprafață îl duc în jos. Intr'una îl schimb și-l amestec.»

«Foarte cuminte vorbești» — zise cocostârcul...

«Apoi, n'ai observat niciodată, că frunzele veștede sunt făcute câte odată ca un cornet și fixate cu vârful în pământ? Țst lucru e al meu. Eu îl fac noaptea, când e întuneric, liniște și nimeni nu mă turbură. Noaptea următoare trag frunza tot mai mult în pământ până ce dispăre cu totul în el. Astfel pământul se face mai roditor.»

«Astea mă interesează», zise cocostârcul.

«Oh!», suspină râma, «și de-ar fi toți buni ca tine... Nu că vreau să mă laud, căci alții ar putea face de o mie de ori mai bine ca mine, — dar o râma să-și îndeplinească datoria și să nu facă nimănu rău, asta merită să fie cunoscut și urmat de toți.»

— «Dar Dumnezeu să mă ferească!» — continuă râma. — Dacă m-ai întâlni flămând sau dacă celor din cuib le-va trebui hrană, firește, atunci sunt perdută. Asta e drept și eu n'am nimic de zis. Dar toți ne disprețuesc și ne calcă, crezând că n'avem nici un simțământ în corp... Copii ne străpung în undițe... Ah! cât e de dureros să știi că ți-ai făcut datoria și să te vezi ocărâtă, disprețuită și vătămată de toți.»

«Te compătimesc» — zise cocostârcul.

«Vezi, nu găsești nimic frumos la o rămă, care se târăște pe pământ în răcoarea serei de vară umedă? O, dar ea atunci se bucură de viață când își culege frunzele risipite, pe care noaptea le introduce în pământ. Chiar atunci d'abia se încumetă la lucru din pricina oamenilor răi... Preotul care locuia aici era un om bun, sărmanul, dar n'avea nici o cunoștință despre noi. Odată îl auzii zicând unui copil, care călcase o rămă, că nu e bine să faci așa, căci deși e un animal neplăcut e o făptură a lui Dumnezeu. Se gândise bine... dar pentru ce nu-i atrase luarea aminte, că deși noi nu purtăm podoaba, totuși lucrăm și munca noastră e folositoare tuturor oamenilor și animalelor?».

«Da-a!» zise cocostârcul, «dar ei nu știu acestea.»

«N'ai putea pune un cuvânt pentru noi?» — îi zise râma.

Cocostârcul se scărpină, arătându-se gânditor.

«Nu știu ce să zic» — răspunse el. «Tu ai dreptate, eu te compătimesc, dar nu știu dacă flămând, voi fi tot așa. Mă voi gândi. Eu am mare trecere la oameni, căci le mănânc broaștele, șerpii și alte animale nefolositoare, apoi sunt frumos și destul de rar în țară. Mă voi gândi.»

«Îți mulțumesc» — zise râma bucuroasă. «Și ascultă... eu pot să-ți aduc un serviciu pentru aceasta. Anume vreau să-ți fac cunoscut o primejdie ce te amenință.»

«Pe mine?» — zise cocostârcul. «Pe mine nu poate să mă amenințe nici o primejdie. Eu sunt onorat și stimat în toată țara, iar cine-mi face ceva î-și primește pedeapsa. Tu nu ești destul de înțeleaptă, buna mea rămă.»

«Ascultă-mă numai un moment» — zise râma. «Uite... noi ne săpăm drumuri pretutindeni pe sub pământ și sunt așa de multe încât tot pământul e găurit. Numai aici în grădină suntem peste cinci sute de mii.»

«Asta-i primejdia?» zise cocostârcul; în timp ce râma se grăbi cât mai iute spre gaură.

«Incotro?» strigă cocostârcul.

«Nu mai îndrăznesc să rămân aici, cât timp te văd vorbind într'un ton așa de flămând» — zise râma.

«Nu se poate, spune-mi mai departe» — zise nerăbdător cocostârcul. Râma și scoase numai capul din gaură și zise:

«Voiam să-ți fac cunoscut că noi am săpat toată casa pe dedesubt, deci se poate dărâma în curând.»

«Ha! ha! ha!» izbucni în râs cocostârcul.

«Nu trebuie să mă iei în râs» — zise râma — «eu ți vorbesc adevărul. Gândește-te numai la numărul nostru cel mare. Noi suntem adeseori

cauza crepărei păreților și dărâmării caselor. Și casa preotului e așa de șubredă încât se dărâmă ușor.»

Cocostârcul și continuă râsul, îndreptându-și ciocul după rămă. Dar aceasta dispărură înăuntrul pământului, iar cocostârcul zbură pe acoperișul casei, spunând soției cele istorisite de rămă. «Cu astfel de ființe nu e bine să intri în vorbă», zise soția. «Las'o pe mine dacă e așa!» urmă cocostârcul.

* * *

Trecu o săptămână fără ca cocostârcul să se întâlnească cu răma. Intr'o zi caldă de vară stau amândoi cocostârci pe acoperișul casei, privind la puii din cuib.

«Acum a început să le meargă bine,» — zise soția. «Da» — răspunse cocostârcul, — «dar broaștele au început a fi prevăzătoare. Astăzi de dimineață prinsei numai una. Dacă ași întâlni răma ași înghiți-o înainte de a scoate un cuvânt.»

«Dar ce e?...» zise soția, — «mi se pare că se clatină acoperișul.»

«Ce e.....» începui cocostârcul, dar înainte de a termina, casa se prăbuși sub ei troznind puternic. Un nor de praf se înalță spre cer și amândoi cocostârcii, țipând, se ridicară în înălțime. Colo sus, dau ocol timp de o oră împrejurul dărâmăturii. Mai în urmă se lăsară jos și începură să sape cu ciocurile în var și în pietrele dinprejur, să asculte și să strige, dar nu primeau nici un răspuns, căci puii erau morți, sub ruine, la o adâncime de mai mulți coți. Seara se așeză pe-rechea de cocostârci pe un copac înalt din grădină, vorbind de nenorocirea care-i lovise.

«Rămă!» strigă deodată cocostârcul.

Prevestirea râmei îi trecuse prin minte și-i părea rău că n'o ținuse în seamă.

«De unde știam, că ea spuneă adevărul. Dar de o eși afară o vom mânca fără milă. Ea și frații ei au prăbușit casa și sunt vinovați pentru moartea copiilor noștri.»

Apoi se lăsară în grădină, o strigară și o ademeniră cu cuvinte prietenești. «Vino afară, mica mea rămă» — zise cocostârcul cu voce gingașe și lingușitoare... «Soția mea e aici și vrea să te audă povestind despre viața-ți interesantă de sub pământ.»

Dar răma auzise dărâmarea casei și se ascunse cât mai adânc în pământ. Cuvintele cocostârcului nu le auzeă și nu observă cum amândouă pasărele infuriate loveau cu ciocul în pământ.

În sfârșit cocostârcul zbură de aici, spre a vizita vecini și a le povesti nenorocirea ce dase peste ei.

Dar când se întunecă, râna eși afară și cu plăcere se întinse în iarba umedă de rouă.

«Ce plăcut e aerul!» — își zise ea. «Ah! da... viața e frumoasă.... în deosebi, când cocostârcul lipsește. El era bun, dar cât timp era în apropiere, trăiai cu frica în sân, căci Doamne ferește, se putea întâmpla să fie flămând.....!

(După C. Ewald).

VIRGIL HERDA.

PROBLEME

I. Două persoane pleacă dela un oraș la altul. Întâia face 10 kilometri pe oră, a doua însă 8 kilometri. A doua ajunge la oraș cu cinci ore mai târziu ca întâia. Care este depărtarea între acele două orașe? ȘTEFAN POPA, Normalist, Craiova.

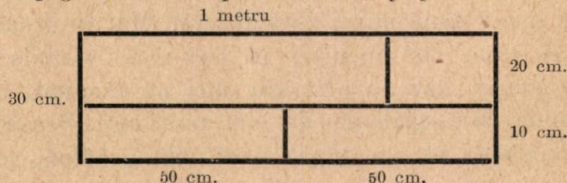
II. Avem un pătrat mare împărțit în nouă pătrate mici. În fiecare din aceste patrate mici să se așeze câte o cifră, dela 1—9, astfel însă, ca nici una să nu fie decât odată, fie în direcțiune verticală, fie orizontală precum și în colțuri, cari fiind adunate să dea suma de 15.

Deslegările în No. 6.

IOAN P. PREDAN, Seminarist.

DESLEGARI

Problema dela pag. 24. D-l Tâmplărescu va cârpi podeala astfel:

Nu s'a prezentat nici o dezlegare bună.

Problema II dela pag. 48: Punga I conține 360 lei, II: 250 lei, III: 420 lei și IV: 130 lei.

Au dezlegat bine: *București: Cristache C. Popescu*, elev al gimnaziului «G-Sincal». *Petre Popescu*, elev al școalei superioare de comerț. *Mircea Beculescu*. Popânzălești.

POȘTA

REDACȚIEI

Fil. Popescu, Goicea. S'a primit.

Deslegarea problemei I de la pag. 48 se amână pentru numărul viitor.

Tot ce privește Redacția să se trimită la adresa d-lui I. Moisil — Strada Pietății No. 6 — București.

La Redacția «AMICUL TINERIMEI» se găsesc de vânzare exemplare complete și legate, anii II, III și IV, fiecare cu prețul de Lei 4.

Direcțiunea «AMICULUI TINERIMEI» roagă pe toți iubitorii de buna îndreptare a tineretului nostru, cari doresc a colabora, să ne trimită articole potrivite pentru tinerime, scrise într'o limbă adevărat populară și pe înțelesul tuturor.

Tot ce privește abonamentele, expediția, ele se vor adresa Institutului de arte grafice «MINERVA», București, Bulevardul Academiei No. 3. Ce privește redacția, articole, deslegări, etc. se va adresa D-lui I. MOISIL, București, Strada Pietății No. 6.

Tinerilor! Răspândiți revista voastră cât puteți mai mult!

Păstrați numerile spre a le lega la sfârșitul anului!

Toate deslegările să se adreseze D-lui I. MOISIL, STRADA PIETĂȚII No. 6.

Deslegările să se trimită în totdeauna pentru N-rul ce iasă la 15 a lunei până la cel mult la 10 a lunei și pentru numărul ce iasă la 1 a lunei până cel mult la 25 a lunei trecute. Cele sosite în urmă nu se vor mai publica.

Manuscrisele se scriu pe o pagină, lăsând loc gol la dreapta, de vreo două degete.

Manuscrisele se trimit prin poștă nu ca scrisori ci sub bantă scriindu-se pe lângă adresă cuvântul: «MANUSCRIS». Ele coastă în lăuntru țării 5 bani fiecare 50 grame, iar din străinătate 10 bani 50 grame. Dacă, pentru mai multă încredere, vrei să recomanzi manuscrisul, pentru «recomandare» se plătește deosebit 25 bani.

La orice comandă trebuie să se trimeată banii ÎNAINTE, altminterlea nu se trimit exemplarele cerute.

„MINERVA”

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ

B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4

BUCUREȘTI

A apărut :

Biblioteca «Minervei» No. 1

Duduia Margareta

DE

MIHAIL SADOVEANU

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 2

GUVERNATORUL

DE

LEONID ANDREIEW

TRADUSĂ DE

C. Sandu Aldea

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 3

NUVELE

DE

LEONID ANDREIEW

TRADUSE DE

C. Sandu Aldea

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 4

CARMEN

DE

PROSPER MÉRIMÉE

TRADUSĂ DE

RADU BALTAG

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 5

PROZA LITERARĂ

DE

M. EMINESCU

PREȚUL 30 BANI.

Biblioteca «Minervei» No. 6

POEZII POSTUME

DE

T. ROBEANU

(George Popovici)

PREȚUL 30 BANI

De vânzare la toate librăriile

**AMICUL
TINERIMEI**

**REVISTĂ
PENTRU
TINERIMEA
ȘCOLARĂ:**

**BUCUREȘTI
INSTITUTUL
GRAFIC
MINERVA**

**DIRECTOR:
I. MOISIL**

The cover is framed by a decorative border of stylized leaves and flowers. On the left, a woman in a long, flowing dress and a headscarf stands, holding an open book. To her right, a classical bust of a man's head is visible. The text is arranged in a central column, with the title at the top, the subtitle below it, and the publisher's name and director's name at the bottom.

A APĂRUT:

Calendarul „Minervei”

PE 1909

Cel mai frumos și cel mai răspândit Calendar românesc. Splendide ilustrații după pânzele celor mai mari pictori români, precum și vederi după cele mai pitorești poziții ale României, pe lângă un material literar inedit datorit celor mai de frunte scriitori:

A. Vlahuță, G. Coșbuc, I. L. Caragiale, I. Slavici, M. Sadoveanu, Octavian Goga, I. Adam, St. O. Iosif, I. Bârseanu, I. Basarabescu, Al. Tzigara-Samurcaș, C. Sandu-Aldea, Al. Gh. Doinaru, I. Scurtu, N. N. Beldiceanu G. Silvan, C. Hodoș, Zaharia Bârsan, Natalia Iosif, Caton Theodorian.

6 SUPLIMENTE ARTISTICE ÎN CULORI
ȘI DE O VALOARE EXCEPȚIONALĂ

PREȚUL: LEI 1.25

EDIȚIA DE LUX LEI 2.—

DE VÂNZARE LA TOATE LIBRĂRIILE

REVISTA PENTRU TINERIMEA ȘCOLARĂ

***** CULTURA *****
 MORALA, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚA,
 ***** MUNCA *****

APARE DE 2 ORI PE LUNĂ SUB DIRECȚIA

D-lui I. MOISIL. — București

ABONAMENTUL ANUAL:

În România Lei 5
 Afară de România Coroane 5

O DOINA DIN VREMEA HAIDUCILOR

Literatura, atât era scrisă cât și, în lipsa acesteia, cea nescrisă, este cea mai scumpă comoară, este averea morală a unui popor. Ea nutrește sufletul și mintea fiecărei generațiuni, și continuă astfel firul tradițional al vieții naționale, până când poporul începe a avea o literatură scrisă. Și ca atare ea este totodată mărturia valorii morale și intelectuale a însușirilor inimei și spiritului unui popor.

Cu cât în literatura unui popor se vor găsi idei mai sănătoase, cugetări mai lămurite și mai profunde, simțăminte mai delicate, mai energice și mai nobile, o formă mai corectă și mai frumoasă; cu atât acel popor e superior altora prin însușirile sale morale și intelectuale.

Literatura poporană nescrisă și mai ales poezia lirică și epică, este cel mai însemnat izvor al istoriei naționale, nu atât în privința faptelor, cât mai ales a părții morale. Faptele cuprinse în poezia poporană, în cântecele bătrânești, în basme și legende, nu pot fi privite ca autentice; ele sunt supuse continuei schimbări a fantaziei și

a trecerii din gură în gură și din generațiune în generațiune. Adevărat este însă în poezia poporană modul de a vedea, de a cugeta și a simți; adevărate sunt simțemintele, ideile și credințele exprimate în poezia poporană. Ea oglindește astfel geniul național, gradul de cultură morală și intelectuală, și influențele ce le-au avut asupra poporului evenimentele, întâmplările și împrejurările fiecărei epoci. Și aceste cunoștințe de nicăiri nu se pot lua mai bine decât din literatura poporană.

Să luăm ca exemplu următorul cântec :

Mult mi-e dor și mult mi-e sete
Să văd frunza'n codru verde,
Să mai strâng vr'o șapte cete!
Primăvară, muma noastră,
Sufală bruma din fereastră;
Și zăpada de pe coastă;
Să văd iar verzând în cale,
Să mă las iar în cea vale
Cu-o părechie de pistoale,
Frunza'n codru cât se ține,
Toți voinicii trăesc bine;
Iar frunza dacă-l lasă,
Toți voinicii merg pe-acasă,
Și, la para focului,
Zac de dorul codrului!

Frunză verde de susaiu,
De-ar veni luna lui Maiu,
Să-mi aud cerul tunând,
Să văd norii fulgerând,
Erbulița'n șesuri dând;
Să mai văd focuri pe-afară
Copilași cu pielea goală,
Cai în câmpuri nechiezând
Și voinici pe plai suind.

Această poezioară este o doină haiducească din timpul fanarioților (al Grecilor din Fanar, cari au jefuit Țara românească).

Doina este cântecul național al poporului român. Ea exprimă dorul inimei sale. Iar prin *dor* Românul înțelege orice simțământ de iubire, de dorință, de speranță, de jale, de durere și de răsbunare; și de multe ori un simțământ tainic și adânc, care nu se poate exprima de ajuns decât prin cântecul doios și melancolic al doinei. *Dorul* și *doina* sunt un mod de simțire și de expresiune propriu și caracteristic al poporului român.

În doina reprodușă aci vedem exprimate cu multă vioiciune și măes-

trie două simțiminte: dorința de răzbunare în contra asupritorilor și jefuitorilor poporului, caracteristică mai ales poeziei poporane din epoca fanarioților; și simțământul dulce, intim și tainic al poporului român pentru natură și frumusețile ei.

Ca să înțelegem ura și setea de răzbunare la un popor înzestrat cu o inimă atât de bună și generoasă ca a Românului, trebuie să ne aducem aminte de trecutul lui, și mai ales de timpul fanarioților, epoca cea mai tristă și mai dureroasă din istoria țărilor române. Urmele acestor triste timpuri și ale păcătoaselor obiceiuri trecute par a se fi păstrat până astăzi la țară, mai ales acolo, unde marii proprietari nu se îngrijesc ei înșiși de cultivarea moșiilor, ci le lasă, cu locuitorii lor cu tot, pe mâinile arendașilor străini, ovrei și greci.

În veacurile trecute, poporul dela țară, silit de o parte de nevoia și lipsa cauzată prin multe războaie, de altă parte de sila, de nedreptățile și jafurile continue ale boerilor, ciocoilor și autorităților, ajunsese de mult în starea de clăcași sau robi ai proprietarilor. Sub fanarioți, țările române fiind exploatate în modul cel mai barbar și mai nerușinat de turci și de creaturile lor, de grecii fanarioți, starea poporului ajunsese de nesuferit. Mulțimea birurilor și a jafurilor, tirănia fanarioților și a boerilor pământeni, schingiuirile de tot felul, căror țărani erau supuși pentru stoarcere de bani, făcuseră din ei, cum ne spune istoria, oamenii cei mai nefericiți din toată Europa. Ne mai putând îndura greutățile și tirănia, țărani își părăseau vetrele și emigrau, unii cu familie cu tot, în țări străine, mai ales peste Dunăre, în Serbia, în Bănat, în Ardeal, sau apucau calea codrului. Numai cei ce nu puteau fugi rămăneau; și prin satele atât de vesele odinioară, nu se mai vedeau adeseori decât bătrâni, ologi, copii și nu se auzea de cât urletul trist al cânilor. La 1775, într'un singur an, mai mult de zece mii de țărani lăsară plugul și se apucară de haiducie¹⁾. Era un fel de război innădușit, ce asupriții îl făceau în contra asupritorilor. Lipsea numai un conducător luminat, care să concentreze aceste puteri de luptă și să ridice poporul în masă. Acest conducător de abia la 1821 s'a ivit²⁾ în persoana lui Iancu Jianu și Tudor Vladimirescu. Până atunci, cei ce nu mai puteau suferi jugul

Se lăsau de răzășie
Ș'apucau în haiducie,

¹⁾ Vezi N. Bălcescu. *Starea socială a muncitorilor plugari*, în magazinul istoric, tom. II. p. 229.

²⁾ Un admirabil tablou al vremilor haiducești ni-l dete Domnișoara Bucura Dumbrava în al său *Haiduc*. De vânzare la librăria C. Sfetea, București, lei 2.)

Ca să-și facă ei dreptate,
Cu cea ghioacă de pe spate,
Și-și făceau judecători
Cei ștejari nestrâmbători.

Astfel ne putem explica dragostea poporului pentru haiduci, bine-făcătorii și eroii săi naționali. Și literatura haiducească este până astăzi cea mai răspândită în popor.

Această luptă surdă, ca și luptele regulate, se purta mai ales vara. Pentru aceea venirea primăverii eră așteptată cu atâta nerăbdare.

Mult mi-e dor și mult mi-e sete,
Să văd frunza 'n codru verde,
Să mai strâng vr'o șapte cete!

În această dorință a sa, haiducul român chiamă primăvara, plin de încredere și de iubire, ca pe o mamă binefăcătoare:

Primăvară, muma noastră,
Suflă bruma din fereastră
Și zăpada de pe coastă;
Să văd iar verzând în cale,
Să mă las iar în cea vale
Cu-o păreche de pistoale.

Și cu un ton de familiaritate și recunoștință, el îi spune cât ajutor și câtă mulțămire află Românul în sânul naturei, îndată ce sosește primăvara; și cât suferă, când iarna geroasă îl silește să se întoarcă în mijlocul societății de atunci:

Frunza 'n codru cât se ține,
Toți voinicii trăesc bine,
Iară frunza dacă-l lasă,
Toți voinicii merg pe-acasă,
Și, la para focului,
Zac de dorul codrulul.

Trăind pururea în intimitate cu natura, fie ca păstor în văile și pe culmile munților, fie ca plugar la poalele lor, pe mănoasele câmpii ale țării sale, poate la nici un popor din Europa simțământul naturei nu este atât de viu și adânc ca la poporul român.

Lui îi place a se identifica cu natura și a vedea într'însa pretutindeni viața așa cum o dorește el.

Floarea modestă este pentru el o ființă simțitoare și înțeleaptă, care se știe mulțami cu soarta sa, cum ne spune în *Șoimul și floarea fragului*. Codrul și stejarul îi sunt frații. Când aude isvorul murmurând, îl întrebă de ce suspină? Boul, calul și oaia sunt tovarășii iubiți ai vieții sale, cari adeseori îl sfătuiesc de bine și, interesându-se de soarta

lui, îi prevestesc relele de care să se ferească. Întreaga natură este pentru el o biserică sau un templu majestuos, cum ne spune balada *Mioriței* sau o mamă binefăcătoare, căreia el îi atribuie simpatia, iubirea și dreptatea, de care este însetată inima sa.

Iubirea Românului pentru natură se vede și din datina sa de a începe mai fiecare cântec cu numele unei flori sau al unei plante: potrivit cu simțământul de care e mișcat și pe care voește să-l es-l prime în cântecul său. Această datină e comună poporului român, cu cel italian; de asemenea cu Grecii, Albanezii, Slavii și chiar cu vechia literatură orientală.

Cântecele poporane italiene, anumite *stornelli* sau *ritornelli*, încep adeseori cu numele unei flori ca și cântecile românești. Deosebirea este numai că Italianii zic *fiore*, iar Românul *frunză verde*; și că talienescul *fiore* se rapoartă mai mult la persoană, iar românescul *frunză verde* mai mult la lucru. Dar în amândouă limbile floarea sau planta invocată se alege de regulă după asemănarea ce poate să aibă cu simțământul, de care e cuprinsă inima poetului, ori cu persoana sau lucrul ce i-l însuflă.

Astfel în doina de față, ca să-și spună dorul de a putea gusta iarăși frumusețile și binefacerile naturei de vară, poetul poporan continuă

Frunză verde de susaiu,
De-ar veni luna lui Maiu
Să-mi aud ceriul tunând,
Să văd norii fulgerând,
Erbulița'n șesuri dând.
Să mai văd focuri pe-afară,
Copilași cu pielea goală,
Cai în câmpuri nechezând
Și voinici pe plai suind.

Cu câtă simplitate și cu câtă măiestrie ni se înfățișează aici icoana plăcută a unei zile de primăvară, fiecare vers este un tablou întreg și ne aduce aminte de versurile lui Dante, ale celui mai mare maestru de stil. Mecanismul versificațiunei, afară de câteva rime slabe, cari de abia se observă, este corect. Intr'insa nu se văd hiaturi¹⁾ și accentuări neregulate ca în versurile multor poeți literați. Limba asemenea e cât se poate de curată și, ca în toată poezia poporană, ea poate servi ca model de limba literară.

Din Poetica de M. STRAJANU.

¹⁾ Lăsare afară de vocale din cuvinte.

DACĂ OMUL AR AVEA CU UN SIMȚ MAI PUȚIN

Te-ai gândit vr'odată, dragă cititor, cum ni s'ar părea, nouă oamenilor, lumea, dacă n'am avea ochi?

De sigur îmi vei răspunde iute și degrabă: Ei, despre asta ne-ar putea spune oricare om orb din naștere, sau: asta ne-o putem foarte bine închipui, dacă ne gândim prelungit la nesfârșit întunericul nopții, sau: dacă închizând ochii încercăm a ne conduce prin odaie pipăind cu mâinile. Să mă crezi, cititorule, că ești foarte greșit.

Cel orb din naștere în adevăr nu vede; dar milioane de oameni văd în locul lui. El aude spunându-i-se de atâtea lucruri pe care alții le văd, așa că el știe foarte multe, fără a fi făcut însuși experiență. El știe că există case, care au fost zidite de oameni, deși pentru el sunt nevăzute. El știe că există râuri, deși nu și le poate închipui cum sunt. El este înconjurat de o lume de lucruri, pe care nu le vede, dar a căror întrebuintare o cunoaște din experiența și spunerea altor oameni, cari văd. Într'un cuvânt: lumea orbilor din naștere — aibă ei cât de puțină educație — este totuși o lume, ce e întocmită pentru vedere. Ochiul altora este un fel de ochiu și pentru ei și deși o fi având despre mii de lucruri închipuiri ciudate, totuși faptul că sunt mereu în societate cu oameni cari văd, le dă puțință de a-și face închipuiri și judecăți exacte și foarte aproape de adevăr.

Dacă așa se întâmplă cu orbii din naștere, atunci cu atât mai mult s'ar întâmpla cu noi, cei ce am văzut și vedem mereu, dacă ne-ar lipsi deodată vederea.

De oarece *am văzut* odată, este de ajuns ca să ne putem face închipuire despre lucrurile ce se află în jurul nostru. Oricât ne-am încorda închipuirea noastră ca să ne facem o altă lume, învălită într'un întunec de nepătruns și veșnic, mereu ne-ar însoți cunoștințele și experiențele

ce le-am avut mai înainte vreme și ar da judecății noastre adevărata cale. Și întocmai după cum un om, care lasă să i se lege, în glumă, ochii și umblând prin odaie vrea să se orienteze și tocmai fiindcă este cu ochii legați își închipuește mai puternic toate lucrurile, pe cari le-a văzut, tot astfel s'ar întâmpla cu oamenii, cari au văzut odată și prin urmare au în creerul lor o adevărată icoană despre lumea din afară, chiar și dacă un întunecătuc veșnic le-ar închide pentru totdeauna acea lume.

Cu totul altmintrelea însă și-ar închipui lumea oamenii, cari n'au avut norocul să aibă parte de razele soarelui.

Mai întâi acești oameni n'ar avea cunoștință decât numai de atâta loc de pe pământ, cât îl calcă cu picioarele lor. Despre înălțime n'ar avea nici o idee, decât de atâta cât ajung cu mânilor. Despre depărtări nu le-ar putea da vr'o idee, și acea întunecată, decât poate sunetul. Despre cele mai multe lucruri din natură ar avea cunoștința numai prin ajutorul simțului mirosului.

Închipuirile și cunoștințele oamenilor ar fi așa dară atât de mărginite, că nu ne-am putea face nici o idee de dânsele. Ba cred că e cu neputință să ne facem o idee adevărată despre astfel de orbi, precum cu neputință este ca un om orb să-și facă o idee adevărată despre lumea și viața oamenilor cari văd.

N. V.

BĂTRÂNUL ABENAKI

În timpul unor rezbele ale Englezilor cu sălbaticii din America de Nord, o trupă de Abenaki ¹⁾ înfrânse un detașament de Englezi. Biruiții nu putură scăpa de vrășmașii lor, mai ușori la alergare și îndârjiți în ai urmări. Ei fură supuși la niște

¹⁾ Popor indian din America de nord.

chinuri așa de sălbaticе, încât, chiar la acele popoare, puține asemenea pilde s'au mai văzut.

Un tânăr ofițer englez, strâns de aproape de doi sălbatici, care se apropiau de el cu securile ridicate, nu mai nădăjduia că va scăpa de moarte. Se gândea numai să-și vândă viața scump. În acelaș timp, un sălbatic bătrân, înarmat cu un arc, se apropie de el și se pregătea să-l străpungă cu o săgeată; după ce însă 'l ochi, de odată 'și lasă arcul în jos și alergă de se puse între tânărul ofițer și cei doi sălbatici ce aveau să 'l măcelărească. Aceștia să retraseră cu respect.

Bătrânul sălbatic apucă pe englez de mână, îl încurajă prin mângâieri și 'l duse la coliba lui, unde se purtă cu el cu o neuzită bunătate. Aci englezul eră mai mult un tovarăș decât un rob al sălbaticului, care 'l învăță limba Abenakilor și meșteșugurile cele nedesăvârșite, obicinuite la acele popoare. Așa trăiau ei foarte mulțumiți unul de altul. Numai un singur lucru îngrijea pe tânărul englez: uneori bătrânul sălbatic pironia ochii asupra-i și după ce 'l privia mult timp, îi curgeau șiroaie de lacrimi din ochii lui. Între aceste sosi și primăvara și sălbaticii apucară armele și se pregătiră din nou de război.

Bătrânul, care pentru vârsta lui eră încă destul de puternic, ca să poată duce oboselile războiului, plecă însoțit de robul său.

Abenakii făcură un drum de peste două sute de leghe ¹⁾ prin păduri; în sfârșit ajunseră într'o câmpie, de unde se vedea toată tabăra Englezilor. Bătrânul arată tabăra tânărului, observând mișcările ce această vedere ar putea să aducă asupra-i.

— Iată frații tăi, zise sălbaticul; iată-i cum așteaptă ca să se lupte cu noi. Ascultă: eu ți-am scăpat viața; te-am învățat să faci o luntre, un arc, săgeți, a vâna cerbi în pădure, a mânui săcurea și a reteza capul vrășmașului din fugă. Ce erai tu, când te-am dus eu în coliba mea? Mânile 'ți erau ca ale unui copil; abia te ajutau să te hrănești și să te aperi; mintea 'ți

¹⁾ Leghe, măsură veche spaniolă, de vr'o 4 kilometrii.

era mărginită; nu știai nimic și acum 'mi datorezi totul. Fi-vei tu oare atât de puțin mulțumitor, ca să te unești cu frații tăi și să ridici săcurea asupra-ne?

Englezul tăgădui, spunând că ar voi mai bine să-și piardă viața de mii de ori, decât să verse sângele vr'unui Abenaki.

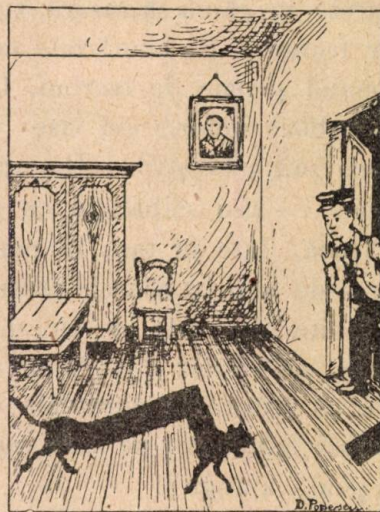
Sălbaticul își puse cele două mâni pe obraji și aplecă capul în jos; apoi după ce stătut câțva timp așa, privi pe tânărul englez și-i zise cu un glas plin de mângâiere și tot de odată și de durere: «Ai tu tată?» «Eră încă în viață, — răspunse tânărul, — când am plecat din țara mea». «Oh! ce nenorocit este» zise bătrânul sălbatic și apoi, după oare care tăcere, adăugă: «Știi tu, că și eu am fost tată?.. Acum nu mai sunt. Am văzut pe fiul meu căzând în luptă; eră alături cu mine; l-am văzut murind ca un viteaz; eră plin de răni, fiul meu, când a căzut. Dar eu l-am răzbunat... Da, l-am răzbunat».

El zise aceste cuvinte cu glas puternic și tot trupul îi tremură. Eră aproape înăbușit de suspinele, pe care nu voiă să le lase libere. Ochii îi erau rătăciți, lacrimile nu-i mai curgeau. Puțin, câte puțin se liniști și întorcându-se spre răsărit, de unde soarele se gătea să răsară, zise tânărului englez: «Vezi tu acest cer frumos? Ei bine! mie nu-mi mai place, răspunse sălbaticul vărsând șiroaie de lacrimi. Ceva mai în urmă arată tânărului un arbore înflorit și-i zise: «Vezi tu acest frumos arbore, îți place să-l privești?» «Da, îmi place să-l privesc». «Mie nu-mi place», — zise sălbaticul cu grabă; apoi adăogă numai de cât: «Pleacă, dute în țara ta pentru ca tatăl tău să aibă încă plăcerea de a privi soarele răsărind și florile primăverii înflorind».

Iubite cititorule, ce zici despre frumosul suflet al acestui sălbatic, care a dat dovadă de niște așa mărețe sentimente?! Nu-i așa, că natura în curățenia ei primitivă, ne arată de multe ori lucruri minunate, pe care așa zisa noastră civilizațiune, cu greu le poate ajunge?!

P. PANOIU.

UN DOBITOC CIUDAT

LEAGAN ȘI COSCIUG

Locuri de odihnă-s multe 'n viață — și cine nu cunoaște dintr'ele pe cele mai însemnate? Unul stă la pragul de intrare în viață, celalalt la cel de eșire. Deosebite, foarte deosebite și chiar cu totul protivnice 'n ținta lor par a fi, și totuși amândouă-s atât de înrudite!

Leagănul îi din scânduri cioplit. Așijderea cosciugul. Odată, sta mândru'n pădure, un copac — din el s'au întins scândurile. Ramuri verzi și proaspete răsfira el, și decâte ori — pe-atunci — călătorul obosit nu s-odihnea răcorindu-se sub el! În urmă, copacul mândru fû trântit, trupul lui despicat și prelucrat în prăvălioara liniștită. Un leagăn — și poate un cosciug în acelaș timp — iasă din lemnul lui. Leagăn și cosciug — amândouă îngemănate creșteau odinioară puternic și plin ca un copac din pădure sau ca un pom din grădină și pe crângile cărora ciripeau pasărilor. Amândouă, în alte vremuri, înfrunziau în caldul primăverii și'ngălbeneau desfrunzindu-se în toamna friguroasă. Amândouă căzură la ascuțișul securii sau se frânseră 'n bătaia vijeliei.

Și 'n amândouă doarme omul. În amândouă îi pace și odihnă. Ce frumos îi culcat copilul în leagăn! Nici o grije nu-l turbură. Senin și luminat îi cerul vieții sale.

Oare nu-i tot așa și 'n cosciug? Și-n el doarme omul. Și aici nici-o supărare nu-l atinge, nici o păcătoșie nu-l scârbește. E drept, că alt somn e acesta de aici, că nu-i somnul cel din leagăn, că acum îi greu, ca plumbul, și rece, ah! ce rece e — dar adânc și vecinic. Într'amândouă nu noi ne urcăm. Altul ne culcă 'n ele. Căci eram fără ajutor și slabi când stam la sânul mamei. Dela ea ceream noi tot ce ni lipsia, chiar odihna. Iar mama ne lua ușor de pe braț și de la sân și ne culca blând și iubitor în leagăn. Țepeni, galbeni suntem noi și stinși de putere și mișcare când ne-atinge aripa morții. Ne culcă 'n cosciug, căci noi singuri n'am putea.

Leagăn și cosciug — de-asupra noastră se varsă multe lacrimi. Cine nu cunoaște lacrimile de bucurie care strălucesc în ochii tatălui și a mamei, când ei cată la leagănul în care doarme comoara lor? Cine nu cunoaște lacrămile de durere, ce scânteie 'n ochii copilului, când el privește la cosciugul părinților săi? Iac-așa, părinții culcă 'n leagăn pe copiii lor și aceștia când li-a fi rândul întind în sicriu pe părinți.

Și-aici și acolo-s lacrimi. Leagăn și cosciug, în fața voastră noi nădăduim. Da, nădejdea tresare 'n suflet, dulcea nădejde ne umple inima, privind în leagăn scumpele noastre odrasle. Cu ei nădăduim să trecem

prin viață. Prin ei, ni-e gândul să-nădim legătura de ducere nainte în sânul vremii, cu ei să găsim bucuria, bunăstarea și fericirea cea mult dorită. La moarte, legătura-i ruptă — însă noi nădăjduim împreună cu mângâetoea credință, că ea, colo sus, 'nădită din nou, va dura vecinic. Și această nădejde este toată mângâerea noastră, este ancora, este steaua mântuirii noastre când stăm împietriți în fața cosciugului.

Legăn și cosciug — deasupra voastră noi ne rugăm. Dorinți fericitoare, gânduri și simțiri curate izvorăsc din inima părinților, nălțându-se spre cer, când ei cată la pacinica locuință a copilului lor, și cer dela Domnul ca noroc și binecuvântare să reverse asupra scumpului lor. Dar și-n fața cosciugului ne rugăm. Ne rugăm pentru cel mort.

Ne rugăm pentru milostivire la judecata de apoi; pentru ca el să fie părtașul bucuriilor cerești, pentru fericirea lui. Ne rugăm ca 'n fața acestei triste priveliști, mintea noastră să se 'nțeleptească, pentru viața și moartea noastră.

Leagăn și cosciug, câtu-i lumea, voi veți fi oamenilor scăpare. Adesea oh! — sunteți atât de aproape că d-abia o palmă de vreme vă mai desparte. Dar aproape sau departe, amândouă sunteți leagăne: unul pentru pământ, celalalt pentru cer.

(Din limba germană).

G. MALIN.

CEA DINTĂI PIPA

De multă vreme mă exercitam în tovărășia camarazilor de clasă, ca să fac rotocoale de fum. În acest scop întrebuițam foi de tei tocate mărunț. Uneori însă, câte unul mai șiret șterpelea de acasă hârtie de țigară și puțin tutun.

Ce fericire pe noi!

Dar să fiu drept față de camarazii mei, cari nu erau de loc egoiști. Cea mai mică pradă intra numai decât în posesia comunității.

Pare că văd și acuma săculețul — făcut dintr'o bucată de stambă, luată din coșul de lucru al mamei — care ne servea de tabacheră.

Nou soi de tabacheră, nu-i vorbă, și care nu prea se potrivea cu cerințele unui astfel de obiect.

Dar pe vremea aceea nu ne uitam noi la d'astea. Săculețul era dat în păstrarea mea.

Mare cinste! Și nici nu știu de ce mi se dădea acest semn de încredere. Și cu câtă grijă îl ascundeam printre cărți, căci mi-era

eamă să nu mi-l găsească profesorul. Ce ar fi zis! Țipete, ocări contra tutunului și a fumătorilor.

Din fericire pentru noi, sau poate din nefericire, d-nul profesor nu prea avea dezvoltat simțul mirosului. Și oricât eram de aproape, nu ne-a simțit niciodată, ce urât mai miroseam la intrarea în clasă.

Pentru a ne îndestuli patima aceasta urâtă luasem obicei, să nu ne mai jucăm în curtea școalei, ci ne întâlneam într'o grădină din apropiere. Acolo, într'un colț retras, pe când toată lumea era încă la masă, noi ne întreceam, care mai de care, să facem rotocoale de fum, mai mari și mai frumoase și fără să tușim. Singurul martor al strengăriei noastre era câte un cerșitor, care lipsit de adăpost, venea să-și ia aci prânzul. Se uita cu duioșie la noi. Poate își amintea și el de timpul, când țigara avea farmecul fructului oprit.

Dar dacă m'ași fi mulțumit numai cu atât. Tinerețea însă e ambițioasă, și, un vis realizat face loc unui nou vis. Visam... Da, visam la timpul fericit când voi putea fuma cu pipa.

Mi se urise cu țigările! Era prea puțin lucru pentru mine.

Și apoi auzisem de atâtea ori pe tata și prietenii săi zicând: «Cine vrea să știe gustul tutunului să-l fumeze cu pipa.»

Mă cuprinse o dorință nespusă de a avea și eu o pipă.

Ei, dar vezi asta-i! Vreau de vrut, dar de unde s'o iau!

Deși obiceiul fumătorilor e ca să aibă mai multe pipe, tatăl meu nu avea decât una.

Și aceasta cu toate că era foarte simplă, dar de o formă ciudată și de o valoare nespusă pentru dînsul.

Fusese tata în războiu și o adusese de pe acolo.

Numai după felul cum o privea, printre spiralele de fum, îmi dau seama azi, că-î aducea aminte de întâmplările prin care a trecut și despre cari îmi povestea așa de frumos.

Era pipa aceasta un lucru ce-l văzusem de când am deschis ochii, așa că o țineam ca ceva admirabil și pentru care aveam un deosebit respect.

Nu știu, dacă ași fi îndrăznit s'o pângăresc cu buzele mele, deși posedarea unei pipe era dorința mea cea mai arzătoare. Tatii nici nu i-ar fi trecut prin gând, că ași vrea eu așa ceva, dar cu toate astea, ca un om prudent ce era, mă pusese în neputință de a mă atinge de ea. Se temea să nu se spargă, de aceea cum isprăvea de fumat, o puneă cu cea mai mare grijă în cutie și o încredința mamei.

Mama, și ea femeie păstrătoare, o închidea numai decât în scrin. Prin urmare nici o nădejde.

Or fi zicând fetele: Mă da prost băiat! Cu câțiva gologani poți să-ți cumperi una.

Da domnișoarelor! Aveți dreptate! Vezi că eu nu mă mulțumesc cu lucru prost! Am ideile mele. Cred că tutunul tras printr'un tub mai ieftin n'are gustul cel bun, pe care îl are când trece printr'o pipă de spumă de mare sau de chihlimbar.

La orice etate ai ideile tale.

De când îmi intrase în cap lucrul acesta, nu eră zi, ca să nu mă opresc pe la prăvăliile unde erau expuse asemenea obiecte.

O prăvălioară, ce eră drumul către școală, îmi atrase atenția.

Dimineata, spre marea mirare a mamei, mă sculam fără să mai am nevoie să mă trezească de trei, patru ori ca de obicei. Într'o clipă eram gata.

Într'o zi auzii pe tata:

«Dar ce a pățit ștregarul nostru de se scoală așa de dimineată!»

Și biată mamă răspunse:

«Bine, ce vrei, crește și s'a mai cumițit».

Nu știu cum, dar nu mi-a prea venit bine, când am auzit vorbele mamei!

De unde să bănuiesc ea, că eu n'aveam alt gând, decât să mă duc să casc gura la vitrina negustorului de pipe.

Eră o mică tutungerie, la care negustorul mai adăogase și tot felul de pipe și țigarete.

Și acum parcă le văd, cum erau înșirate unele lângă altele, atârdate pe un raft de catifea roșie.

Cât mi se păreau de frumoase!

Eu îmi pusei ochii pe una mai mică. Dar ce drăguță eră!

Tăiată dintr'o singura bucată de lemn galben și zugrăvit pe ea un om pe bicicletă.

Asta mi se părea cea mai înaltă idee a artei și bunului gust.

Când mă gândeam la preț însă, mi se tăia toată pofta.

Dar dacă o fi prea scumpă!

Dus așa pe gânduri am plecat la școală. Nu mi-era aminte de loc de problemele de asociație, ce le aveam în ziua aceia, iar de gramatică uitasem cu totul.

Mă gândeam: «Cine știe, poate negustorul mi-o lăsa-o mai ieftin?»

Ca să înceteze odată îndoiala, care mă muncă, n'veam decât să întreb de preț. Nu îndrăzneam însă.

Ce o să zică negustorul, când o vedea că un fleac de băiat de 11—12 ani târguește o pipă.

Într'un timp mă gândeam să mă sfătuiesc cu prietenul meu. Când sunt doi, ai mai multă îndrăzneală. Dar un fel de gelozie de a nu avea și altul obiectul dorit de mine m'a oprit. Te pomenesci că o cumpără el. El e răsfațat de mamă-sa și îi dă în totdeauna bani.